

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 201.31

ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิ
สัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทยอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ประจำปี 2555

เทียนมณี เปรมศรี

HTH0025421

22 ส.ค. 2560

369688

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤศจิกายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

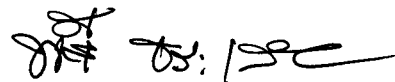
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหารและคณะกรรมการควบคุม
มาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร ได้พิจารณาปัญหาพิเศษของ เทียนมณี เปรมศรี ฉบับนี้
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

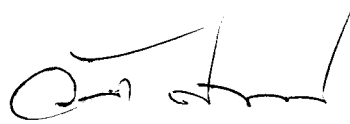
(ดร.วัลลภ ศัพท์พันธุ์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานปัญหาพิเศษทางการบริหาร

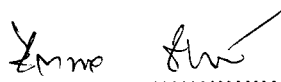
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิชย์ ธารเสนา)

กรรมการ

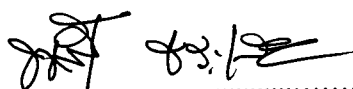
(ดร.วัลลภ ศัพท์พันธุ์)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิชย์ ธารเสนา)

วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษา “เรื่องความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
สำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.วัลลภ ศัพท์พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์
จิตพล ชัยมะดัน ซึ่งได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงปัญหาพิเศษ
ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ ตลอดจนคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในศึกษาเล่าเรียนที่
ผ่านมา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษาค้างนี้จะไม่สำเร็จลงได้ด้วยดี หากขาดความร่วมมือและการอำนวยความสะดวก
จากประธานและอาสาสมัครผู้ภัยของมูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทยในการให้ข้อมูลและตอบ
แบบสอบถามให้อย่างครบถ้วน ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ที่มี
ส่วนช่วยให้การศึกษาค้างนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณจากใจจริง

เทียนมณี เปรมศรี

54930432: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: การรับรู้บทบาท/ การปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน/ อาสาสมัครกู้ภัย

เทียนมณี เปรมศรี: ความรู้ ความเข้าใจในของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษา มูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอabinทร์บุรี จังหวัด

ปราจีนบุรี (KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING OF RESCUE VOLUNTEER FOR

PROVIDING RESCUE TO TRAFFIC ACCIDENT VICTIM: A CASE STUDY OF SAJJA

PHUTTHATHAM FOUNDATION OF THAILAND, KABIN BURI DISTRICT, PRACHIN

BURI PROVINCE). อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ: วัลลภ ศัพท์พันธุ์, ปร.ด. 97 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอabinทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน และเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และทดสอบค่าความสัมพันธ์ (Chi-square Test)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 94.44 ช่วงอายุระหว่าง 18-30 คิดเป็นร้อยละ 44.44 วุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.44 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัย 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 ระดับกลาง 22.22 และไม่มีระดับต่ำและผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

54930432: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A. (GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING OF ROLE/ RESCUE FOR TRAFFIC ACCIDENT VICTIM/ RESCUE VOLUNTEER

THIENMANEE PRAMSRI: KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING OF RESCUE VOLUNTEER FOR PROVIDING RESCUE TO TRAFFIC ACCIDENT VICTIM: A CASE STUDY OF SAJJA PHUTTHATHAM FOUNDATION OF THAILAND, KABIN BURI DISTRICT, PRACHIN BURI PROVINCE. ADVISOR: VALLOP SUPPAN, PhD., 97 P., 2013.

This study aims 1) to evaluate knowledge and understanding level of rescue volunteers for providing rescue to traffic accident victims, 2) to examine relationship between personal factors (sex, age, highest educational level, and in-service time) and knowledge and understanding level, and 3) to explore the guideline for developing knowledge and understanding of the studied volunteers. The samples are 180 rescue volunteers of Sajja Phutthatham Foundation of Thailand. Questionnaire is used as data collecting tool, and statistics used for data analysis are frequency, percentage, and Chi-square.

The findings show that the majority of the samples are male (94.44%) aged 18-30 years old (44.44%) whose educational level is lower than Bachelor's Degree (64.44%). Their in-service time is 1-5 years (33.33%). Those samples with high level of knowledge and understanding are 77.78%, and those samples with moderate level of knowledge and understanding are 22.22%. The hypothesis test shows that the personal factors of age and in-service time of the samples are related to the level of knowledge and understanding but the factors of sex and highest educational level are not.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่ออังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้.....	9
แนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครผู้ภัย.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน.....	24
การปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ.....	29
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน.....	39
ข้อมูลของมูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
เกณฑ์การแปลผล	61
4 ผลการวิจัย	62
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	62
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	64
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	69
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	74
5 อภิปรายและสรุปผล	76
สรุปผลการวิจัย	76
อภิปรายผล	77
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครกู้ภัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	62
2 ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	64
3 ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	69
4 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของ อาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	69
5 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของ อาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	70
6 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	71
7 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมี ความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทางถนน.....	72
8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	73
9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	74

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีประชากรโลกได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนเป็นจำนวนมาก ดังคำกล่าวของสุพร รัตนาคินทร์ (2553) ในสมุดปกขาวเพื่อถนนปลอดภัยภายในปี 2593 ว่า “มีการคาดการณ์ว่า ในช่วงเวลาครึ่งแรกของศตวรรษที่ 21 จะมีผู้เสียชีวิต 75 ล้านคนและผู้บาดเจ็บ 750 ล้านคน จากอุบัติเหตุทางถนน องค์การสหประชาชาติกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตามมติขององค์การสหประชาชาติ”

สำหรับประเทศไทย ปัญหาสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเทศกาลสำคัญ วันสงกรานต์ และวันขึ้นปีใหม่ เนื่องจากมีการใช้รถใช้ถนนเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวและกลับภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก จากสถิติข้อมูลผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรทางบก ระหว่างปี 2552-2555 พบว่า ในช่วงปกติมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเฉลี่ยวันละ 232 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 30 คน ในขณะที่ช่วงเทศกาลปีใหม่มีอุบัติเหตุเฉลี่ยวันละ 516 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 50 คน (ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน, 2555) จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลได้ตระหนักและเห็นความสำคัญจึงได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการตามมาตรการและแผนการดำเนินงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ถือเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2549 จะเห็นได้ว่า การกำหนดนโยบายดังกล่าวของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนเฉพาะในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ ดังนั้นเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนให้เป็นอย่างครอบคลุมตลอดช่วงระยะเวลา คณะรัฐมนตรีของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีจึงได้ปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนให้ดำเนินการลดอุบัติเหตุและความสูญเสียจากอุบัติเหตุการจราจรให้เหลือน้อยที่สุด โดยการส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัย น้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาคารจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และถือเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นในทุกพื้นที่ของประเทศและเห็นชอบให้ปี

พ.ศ. 2554-2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2553

แม้ว่ารัฐบาลจะได้กำหนดแนวนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้ทุกภาคส่วนได้ดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดอุบัติเหตุทางถนนแล้วก็สามารถลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนได้ไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากสถิติข้อมูลจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบก จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบก ประจำปีงบประมาณ 2555 (ตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2555) จำนวนรวม 10,512 คน เฉลี่ยวันละ 29 คน ซึ่งลดลงจากจำนวนผู้เสียชีวิตเฉลี่ยต่อวันในปี 2552 ถึงปี 2554 เพียง 1 คน (ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน, 2555)

ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตของประชาชนจากอุบัติเหตุทางถนน จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนและประชาชนทั่วไป โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องเป็นหลักในการดำเนินการตามนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศและมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการ ประสานงานให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้การสงเคราะห์ เบื้องต้น แก่ผู้ประสบภัย แนะนำให้คำปรึกษาดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชน (พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550) โดยมีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี (ศูนย์ ปภ. เขต 3 ปราจีนบุรี) เป็นหน่วยงานในสังกัดที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ 5 จังหวัด คือ จังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี สมุทรปราการ นครนายกและฉะเชิงเทรา ซึ่งได้ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีอุบัติเหตุทางถนนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่ความรับผิดชอบเสมอมา โดยเฉพาะการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ผู้สัญจรและช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2556 ที่ผ่านมา ซึ่งได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล โดยการตั้งจุดบริการประชาชนริมถนนทางหลวงหมายเลข 304 ฉะเชิงเทรา-นครราชสีมา กิโลเมตรที่ 44-45 บริเวณสำนักสงฆ์เขาทราย อำเภอนาคี จังหวัดปราจีนบุรี ใกล้กับทางหยุดรถฉุกเฉิน เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นจุดเสี่ยงที่เกิดอุบัติเหตุทางถนนขนาดใหญ่บ่อยครั้งเป็นเหตุให้มีผู้ประสบภัยทางถนนได้รับการบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

เนื่องจาก ศูนย์ ปก. เขต 3 ปราจีนบุรี มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง เพียง 13 อัตรา เพื่อให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างบูรณาการกับองค์กรสาธารณกุศลภายในพื้นที่ที่เกิดอุบัติเหตุ คือ มูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย ที่มีบุคลากร คือ อาสาสมัครกู้ภัยเป็นจำนวนมากถึง 326 คน (งานทะเบียนมูลนิธิสัจจจะพุทธธรรมแห่งประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2555) โดยกระจายกำลังอาสาสมัครกู้ภัยเพื่อปฏิบัติงานตามพื้นที่ต่าง ๆ จึงสามารถเข้าถึงและดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บได้อย่างรวดเร็วกว่าหน่วยงานอื่น

การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บหากปฏิบัติ ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการแพทย์อาจทำให้ผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บพิการ หรือเสียชีวิตได้ในขณะปฏิบัติงาน ผู้ให้ความช่วยเหลือจะต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังเพื่อให้ตนเองและผู้รับการช่วยเหลือปลอดภัย นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในระหว่างรอรับการสนับสนุนจากหน่วยแพทย์ฉุกเฉินจากสถานพยาบาล หลักการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสถานการณ์ต่าง ๆ การดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดหรือขัดต่อกฎหมาย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย เรื่องความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิดอุบัติเหตุทางถนนขนาดใหญ่ คือ ทางหยุดรถฉุกเฉิน ถนนทางหลวงหมายเลข 304 ฉะเชิงเทรา-นครราชสีมา กิโลเมตรที่ 44-45 บริเวณสำนักสงฆ์เขาทราย อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึง ศูนย์ ปก. เขต 3 ปราจีนบุรี ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้นำไปสู่กระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครกู้ภัยได้อย่างถูกต้อง และตรงกับเป้าหมายที่แท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ ของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครกู้ภัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย สมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
2. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
3. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

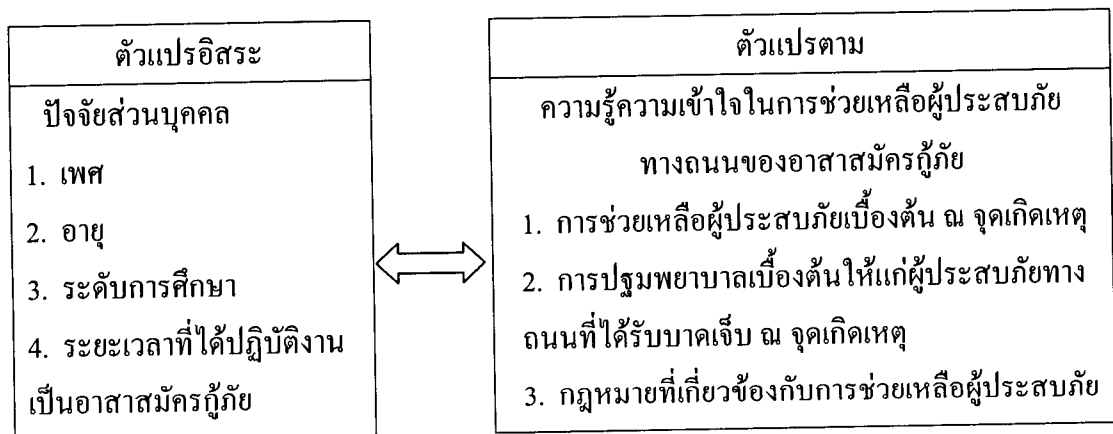
จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในส่วนของแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการศึกษาวิจัยตัวแปรที่สอดคล้องกันว่า ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนแตกต่างกัน จากนั้นจึงสรุปเป็นตารางการทบทวน ตัวแปรอิสระ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรตาม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยมากำหนดเป็นตัวแปรตาม ดังนี้

1. แนวคิดด้านความรู้ ความเข้าใจจากทฤษฎีของ บลูม, แม็ก, เอ็ดเวิร์ด, วอกเกอร์ และ เดวิท (Bloom, Max, Edward, Walker, & David, 1956)
2. แนวคิดด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุจากคณะกรรมการจัดการโครงการอาสาฉุกเฉินชุมชน สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553) ศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย (2547) และสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (2553) ซึ่งมีความสอดคล้องกันในเนื้อหา ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุ การดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีสารเคมีและวัตถุอันตราย การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุก่อนนำส่งสถานพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
3. แนวคิดด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของ

อาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอแนะด้านการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน และเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับผู้ที่มีความสนใจและผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัยต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปร ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ประกอบด้วย

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 ระดับการศึกษา

1.1.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ดังนี้

1.2.1 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ

1.2.2 การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย ณ จุดเกิดเหตุ ก่อนนำส่ง

สถานพยาบาล

1.2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 326 คน

3. ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลภายในช่วงเวลา เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรู้ หมายถึง ความรู้ของอาสาสมัครกู้ภัยที่ได้จากการรับรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย ซึ่งสามารถจำได้และสะสมเป็นประสบการณ์ ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถของอาสาสมัครกู้ภัยในการรวบรวม แปลความหมาย

ตีความ ขยายความ ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน โดยสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสามารถวัดและประเมินผลได้

อุบัติเหตุทางถนน หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากการใช้ยานพาหนะบนท้องถนนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของถนนและทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินและร่างกายของภาครัฐและประชาชน

ผู้ประสบภัยทางถนน หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุทางถนน

อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่มีความเต็มใจที่จะเสียสละกำลังกาย กำลังใจ ทรัพย์สินเพื่อการปฏิบัติงาน หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม

อาสาสมัครกู้ภัย หมายถึง อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน หมายถึง การช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับ ความเดือดร้อนและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บก่อนนำส่งสถานพยาบาล การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ หมายถึง การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัย ณ จุดเกิดเหตุ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หมายถึง การช่วยชีวิตคนหัวใจหยุดเต้นหรือคนที่หยุดหายใจอย่างกะทันหัน โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ เพียงแต่ใช้แรงมือกดที่หน้าอกและการหายใจ

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุ หมายถึง การดำเนินการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุ ตามหลักวิชาการทางการแพทย์ ก่อนนำผู้ประสบภัยที่บาดเจ็บส่งให้สถานพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ

หลักวิชาการทางการแพทย์ หมายถึง หลักการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้ปลอดภัย ไม่พิการและรอดชีวิต ได้แก่ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและการปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ โดยปฏิบัติตามหลักการทางการแพทย์

สถานพยาบาล หมายถึง สถานที่ให้บริการรักษาพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่อยู่ใกล้จุดเกิดเหตุ มากที่สุด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน หมายถึง พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

การเปิดทางเดินหายใจ หมายถึง การดำเนินการให้ลิ้นของผู้บาดเจ็บที่หมดสติไม่ขวางทางเดินหายใจหรือดำเนินการเอาสิ่งแปลกปลอมที่อยู่ในปากของผู้บาดเจ็บที่หมดสติออกจากทางเดินหายใจ

การนวดหัวใจ หมายถึง การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่หัวใจหยุดเต้น หรือหยุดหายใจกะทันหัน โดยการใช้แรงมือกดที่หน้าอก

การเป่าปาก หรือการผายปอด หมายถึง การช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บที่หยุดหายใจกะทันหัน โดยการเป่าลมเข้าปากผู้หมดสติเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนออกซิเจนที่ปอด

การห้ามเลือด หมายถึง การทำให้เลือดบริเวณบาดแผลหยุดไหล ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้มือกดเส้นเลือด การใช้ผ้าสะอาดปิดบาดแผล การประคบด้วยน้ำเย็น เป็นต้น

การรับรองมาตรฐานความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง การรับรองว่าอาสาสมัครกู้ภัยได้ผ่านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามมาตรฐานที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดไว้

ระบบการบริหารจัดการในสถานการณ์ หมายถึง ระบบการจัดองค์กรสำหรับ การบังคับบัญชา (Command) การควบคุม (Control) การประสานงาน (Coordination) เพื่อตอบสนองต่อการที่หน่วยงานหลาย ๆ หน่วยที่มาร่วมปฏิบัติงานในสถานการณ์เฉพาะที่มีเป้าหมายร่วมกันในการระงับสถานการณ์ ปกป้อง ชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย: กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี” ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีแนวความคิดด้านที่เกี่ยวกับความรู้ แนวความคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัย แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ข้อมูลของมูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
5. การปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ
6. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน
7. ข้อมูลของมูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้

แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้ มีผู้กำหนดแนวคิดไว้มากมายหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเลือกนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

ความหมายของความรู้

คำแหง วิสุทธางกูร (2551, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายของความรู้ตามที่ปรากฏในพจนานุกรม The Lexicon Webster (Encyclopedia Edition, 1997, p. 220) ว่า “ความรู้ หมายถึง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้าง สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกิดจากการสังเกต ประสบการณ์ การศึกษา การค้นหา หรือจากรายงาน ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงนี้ต้องมีความชัดเจนและอาศัยเวลาด้วย”

พจนานุกรมล้นบรรณคดีสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ; ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจาก

ประสบการณ์; สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ; องค์วิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย ความรู้เรื่องสุขภาพ”

Bloom et al. (1956, pp. 89-96) ได้อธิบายว่า “ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึง หรือระลึกได้เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อันสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป โดยความรู้นี้อาจแยกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง ความรู้ในเรื่องระเบียบการและความรู้เรื่องสากล เป็นต้น”

Good (1972) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่าง ๆ”

Rogers (1978) ได้อธิบายความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้าและจัดระบบเป็น โครงสร้างของความรู้ที่ผสมระหว่างความจำกับสภาพทางจิตวิทยาด้วยเหตุนี้ ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเองเป็นกระบวนการภายในที่ผู้อื่นจะรับรู้ได้จากการอนุมานมากกว่าการสังเกตโดยตรง”

คำแหง วิสุทธางกูร (2551, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์และรายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดกันต่อ ๆ ไปได้ตามที่ต้องการและสามารถวัดความรู้ได้โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้นแล้วแสดงออกโดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมในการดำรงชีวิต”

ศุภวรรณ ตรีมงคล (2551, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง การรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของหรือบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นความจำเป็นที่มนุษย์ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราวปรากฏการณ์ไว้และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำเป็นได้ออกมาให้ปรากฏให้สังเกตได้ชัดได้”

อวยพร เพ็ชรบริสุทธิ์ (2552, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของความรู้ ความเข้าใจว่า “ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจดจำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดที่เป็นประสบการณ์และนำมาตัดแปลง ปรับปรุงเพื่อที่จะอธิบาย เปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ทางสมอง 6 ขั้นตอน คือ ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผลเพื่อเป็นฐานที่สำคัญยิ่งที่จะให้บุคคลได้รับรู้ความมุ่งหมายในการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการตระหนักต่องานด้านการพัฒนา

กมลรัตน์ आयวัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง

กฎเกณฑ์และรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้ เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อ ๆ ไปได้ และสามารถวัดความรู้ได้โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น แล้วแสดงออกมา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง การรับรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้แก่ กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล จากการได้ยิน สัมผัส รู้สึก ลิ้มลองและการมองเห็น ซึ่งสามารถจำได้และสะสม เป็นประสบการณ์และสามารถนำความรู้นั้นออกมาใช้กับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถ วัดและประเมินผลได้

ระดับของความรู้

Bloom, et al. (1967) ได้อธิบายความหมายของความรู้ว่ามีหลายระดับ ตั้งแต่สามารถ ระลึกได้ไปจนถึงสามารถนำความรู้ไปเป็นข้อมูลเพื่อประเมินผลและให้ข้อตัดสินใจต่าง ๆ ได้ ความรู้สามารถแบ่งออกได้ 6 ระดับ ดังนี้

1. ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติกระบวนการ และแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการนำข้อมูลจากความจำออกมาได้
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่า การจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้ สามารถแสดงให้เห็นด้วยภาพให้ความหมาย แปลความและเปรียบเทียบความคิดเห็นอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้
3. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถนำเอาข้อเท็จจริง ตลอดจนความคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม
4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง เป็นระดับที่สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำ แนวความคิดมาแยกเป็นส่วน ๆ เป็นประเภท หรือนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติ ของตนเอง
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง การนำเอาข้อมูล แนวความคิดมาประกอบกัน แล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ต่างจากเดิม
6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อจัดตั้ง การรวบรวมข้อมูล การวัดข้อมูลตามมาตรฐานเพื่อให้ข้อตัดสินใจถึงระดับของประสิทธิผลของ กิจกรรมแต่ละอย่าง

มนตรี จุฬาวัดนทล (2537) ได้กล่าวว่า ความรู้มีอยู่มากมายรอบ ๆ ตัวเราและสามารถ จัดแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ

ระดับแรก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเรา ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัส

มองเห็น ได้ยิน ดมกลิ่นและลิ้มรสได้ เช่น ความร้อน-เย็น ความสว่าง-มืด เสียงดัง-เบา กลิ่นหอม-เหม็นและรสเค็ม-หวาน เป็นต้น ความรู้ระดับขั้นนี้อาจเรียกว่า ความรู้สึก

ระดับที่สอง ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำให้อ่านและเขียนหนังสือได้ ฟังเข้าใจ ฟังวิทยุและดูทีวีรู้เรื่อง ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ทำให้คิดเลขเป็น คำนวณดอกเบี้ยได้ ออกแบบอาคารได้ เขียนบทละครได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น รู้กฎหมายบ้านเมือง รู้จักกฎเกณฑ์ ทางฟิสิกส์ ดาราศาสตร์ เคมีและชีววิทยา วินิจฉัยโรคและรู้วิธีการรักษาโรค เป็นต้น ความรู้วิชาการเหล่านี้ มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้น มาก่อน

ระดับที่สี่ ได้แก่ ความรู้ใหม่เป็นความรู้ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน ได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การคิดค้นกระบวนการใหม่และควรจะหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

ประเภทของความรู้

Bloom et al. (1956, pp. 192-193) ได้จำแนกความรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยเรียงจากที่ ซับซ้อนน้อยที่สุดไปหามากที่สุด

1. ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specifics) คือ การระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนใน สารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นอยู่ที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม เรื่องนี้จัดอยู่ระดับต่ำสุดของ ความเป็นนามธรรม ซึ่งอาจได้รับการคิดว่าเป็นหน่วยงานสิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมของ ความรู้ที่สร้างขึ้น ได้แก่

1.1 ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้ในสัญลักษณ์ จำเพาะบางอย่าง (ทั้งทางภาษาและมีใช้ภาษา) รวมทั้งความรู้ทางสัญลักษณ์ที่ยอมรับกันแล้ว ความรู้ เกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียว หรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น

1.2 ความรู้ในข้อเท็จจริงเฉพาะ (Knowledge of Specific Facts) เป็นความรู้ในเรื่อง วันที่ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียว หรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับ การใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น ๆ

2. ความรู้เรื่องวิถีและวิธีการจัดกระทำสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Way and Means of Dealing with Specifics) คือ ความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดระเบียบในการศึกษาในการตัดสินใจ และในการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งวิธีการค้นคว้า ลำดับผลที่ได้ตามปฏิทินและมาตรฐานของ การตัดสินใจ ในแต่ละสาขาและรูปแบบของการจัดระเบียบตามที่สาขากำหนดและดำเนินการ

ความรู้นั้นอยู่ได้ระดับกลางของความเป็นนามธรรมอยู่ระหว่างความรู้เฉพาะสิ่งกับความรู้ทั่วไป
ได้แก่

2.1 ความรู้แบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions) เป็นความรู้ในเรื่องลักษณะ
ของวิธีทางในการจัดกระทำและการนำเสนอความคิดและปรากฏการณ์ เพื่อการสื่อความหมายและ
ความสอดคล้อง ผู้ทำงานในสาขาใช้ประโยชน์แบบฉบับการปฏิบัติการและรูปแบบที่เหมาะสม
ที่สุดกับวัตถุประสงค์และมองดูเหมาะสมที่สุดกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องควรสังเกตว่า แม้รูปแบบ
และประเพณีจะเป็นสิ่งที่สมมติขึ้น หรือเกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจหรือมีฐานมาจากอำนาจทั้งหลายตาม
รูปแบบและประเพณีนิยมก็ยังคงมีอยู่เพราะเป็นผลงานของการตกลงของกลุ่มใหญ่ หรือเกิดจาก
การที่แต่ละคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ปรากฏการณ์หรือปัญหา

2.2 ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Trends and Sequence)
เป็นความรู้เรื่องกระบวนการ ทิศทางและการเคลื่อนที่ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา

2.3 ความรู้เรื่องการจัดจำพวกและประเภท (Knowledge of Classification and
Categories) เป็นความรู้เรื่องชั้นต่าง ๆ ชุด ส่วนและการจัดเรียงเรียง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของ
สาขาวิชาที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการโต้แย้งหรือของปัญหาที่ได้มา

2.4 ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) เป็นความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง
หลักการ ความคิดเห็นและพฤติกรรมที่ได้รับการทดสอบหรือ ได้รับการตัดสิน

2.5 ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology) เป็นความรู้เรื่องวิธีสืบสวน
เทคนิคและกระบวนการที่ใช้ในบางสาขาและที่ซึ่งใช้สืบสวนปัญหาและปรากฏการณ์บางอย่าง
การเน้นความรู้ของแต่ละบุคคลในเรื่องวิธีการมากกว่าความสามารถในการใช้วิธีการ

3. ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ (Knowledge of the Universal and
Abstractions in a Field) คือ ความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏการณ์และความคิด
ได้รับการจัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎีและข้อสรุปจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสาขาวิชาหรือ
ซึ่งนำมาศึกษาปรากฏการณ์หรือแก้ปัญหาในระดับนี้จัดเป็นระดับที่สูงสุดของความเป็นนามธรรมและ
ความซับซ้อน ได้แก่

3.1 ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principle and Generalizations)
เป็นความรู้เรื่องความเป็นนามธรรมบางอย่าง ซึ่งสรุปข้อสังเกตปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม
ซึ่งมีคุณค่าในการอธิบาย บรรยาย ทำนายหรือกำหนดการกระทำหรือทิศทางที่เหมาะสมและ
สอดคล้องที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.2 ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) เป็น
ความรู้เรื่องตัวหลักการและข้อสรุปทั่วไป รวมทั้งความสัมพันธ์ของมัน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพพจน์

ของเหตุการณ์ ปัญหา หรือสาขาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจน ครอบคลุมและเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมมากที่สุดและได้รับการนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์และการจัดระเบียบของสิ่งจำเพาะต่าง ๆ จำนวนมาก

Nonaka (1995 อ้างถึงใน คันทรส จิวสวัสดิ์, 2553, หน้า 14) แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) คือ ความรู้ที่เขียน อธิบายออกมาเป็นตัวอักษร เช่น คู่มือปฏิบัติงาน หนังสือ ตำรา

2. ความรู้แฝงเร้น (Implicit Knowledge) คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ไม่ได้ถอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบางครั้งก็ไม่สามารถถอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้

ความรู้ที่สำคัญส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นความรู้แฝงเร้น อยู่ในคนทำงานและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องจึงต้องอาศัยกลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนได้พบกัน สร้างความไว้วางใจกันและถ่ายทอด ความรู้ระหว่างกันและกันตามตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 32) กล่าวถึงการวัดผลการศึกษา โดยมีเครื่องมือวัดผล 8 ชนิด ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) คือ การพิจารณาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาความจริงบางประการ โดยอาศัยประสาทสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

2. การสัมภาษณ์ (Interview) คือ การสนทนาหรือพูดโต้ตอบกันอย่างมีจุดหมายเพื่อค้นหาความรู้ความจริงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การสัมภาษณ์จะประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นอกจากจะได้ข้อมูลตามต้องการแล้ว ยังช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงของผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านบุคลิกภาพอีกด้วย เช่น ท่วงที วาจา อารมณ์ อุปนิสัย ปฏิภาณ ไหวพริบ เป็นต้น

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องชนิดหนึ่งที่นิยมใช้มาก โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีการที่สะดวกและสามารถใช้วัดได้อย่างกว้างขวาง ทั้งข้อมูลและข้อเท็จจริงในอดีต ปัจจุบันและการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต แบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบสอบถามเป็นชุด ๆ เพื่อวัดสิ่งที่ต้องการจะวัด โดยมีคำถามเป็นตัวกระตุ้นเร่งเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ถือว่าเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้วัดทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain) โดยมีรูปแบบแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Form) เป็นแบบสอบถามที่ไม่ได้

กำหนดคำตอบเอาไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบเขียนตอบอย่างอิสระด้วยความคิดของตนเอง

3.2 แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close Ended Form) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย ข้อคำถามและตัวเลือก (คำตอบ) ซึ่งตัวเลือกนี้สร้างขึ้น โดยคาดว่า ผู้ตอบสามารถเลือกตอบ ได้ตาม ความต้องการ แบ่งเป็น 4 แบบ

3.2.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นการสร้างรายการของข้อคำถามที่ เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับคุณลักษณะของพฤติกรรม (Behavior Traits) หรือการปฏิบัติ (Performance) แต่ละรายการจะถูกประเมินหรือชี้ให้ตอบในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น มีหรือไม่มี จริงหรือไม่จริง เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เชื่อหรือไม่เชื่อ ใช่หรือไม่ใช่ ฯลฯ หรืออาจมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ

3.2.2 มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ครูใช้ในการประเมิน นักเรียนและนักเรียนใช้ในการประเมินหรือพิจารณาตนเองหรือสิ่งอื่น ๆ ใช้ทั้งในการประเมิน การปฏิบัติ กิจกรรม ทักษะต่าง ๆ เจตคติ ความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งให้ผู้ตอบประเมินข้อความที่ถาม ออกมาเป็นระดับเพียงคำตอบเดียวจากมาตรฐานประมาณค่าที่มีระดับความเข้มข้นให้พิจารณา ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.2.3 แบบจัดอันดับ (Rank Order) แบบสอบถามลักษณะนี้ มักจะให้ผู้ตอบ จัดเรียงอันดับความสำคัญหรือคุณภาพจากมากไปหาน้อย

3.2.4 แบบเติมคำสั้น ๆ ในช่องว่าง แบบสอบถามนี้ต้องกำหนดขอบเขต เฉพาะเจาะจงลงไป

เกียรติคุณบุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์ (2554, หน้า 286) กล่าวว่า “แบบสอบวัดที่วัด ความรู้ต้องกำหนดระดับความรู้เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัดให้ชัดเจนตามทฤษฎีของบลูมและคณะ มี 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และ การประเมินค่า ผู้สร้างจะต้องกำหนดว่าจะวัดให้ครบทุกระดับหรือไม่และจะต้องพิจารณาด้วยว่า เนื้อหาใดจะวัดความรู้ระดับใดด้วย เพื่อสะดวกขอเสนอให้ทำเป็นตาราง 2 ทาง จำแนกตามเนื้อหา และพฤติกรรมและกำหนดจำนวนข้อที่จะถามในแต่ละเนื้อหาพฤติกรรมที่จะวัดจะทำให้ได้ แบบทดสอบที่มีความตรง ถามได้ครบถ้วนตามเนื้อหาที่ต้องการวัด”

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถามทั้งชนิดปลายเปิดและปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ เป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกัญญ์ใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน โดยกำหนดคำตอบ ใช่และไม่ใช่

วิธีการวัดความรู้

ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์ (2540) ได้กล่าวถึง การวัดความรู้ว่า การวัดความรู้เป็นการวัด ระดับความจำความสามารถในความคิด เข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการศึกษาและประสบการณ์เดิม

โดยผ่านการทดสอบคุณภาพแล้วจะแยกคนที่มีความกับไม่มีความรู้ออกจากกันได้ระดับหนึ่ง

พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2555, หน้า 52-54) ได้กล่าวถึงการวัดว่า การวัด หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการกำหนดค่าหรือตัวเลขให้กับตัวแปรที่ต้องการศึกษาตามกฎเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น โดยองค์ประกอบการวัด มี 3 ระดับ ประกอบไปด้วยการกำหนดค่าตัวเลข และกฎเกณฑ์ การวัดนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการกับข้อมูลประมวลผลและวิเคราะห์ โดยใช้สถิติต่อไปได้อย่างไรก็ตาม กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการกำหนดค่า หรือตัวเลขให้กับ ตัวแปรดังกล่าวนี้ ได้แก่ การนิยามตัวแปร การสร้างชุดคำถาม หรือแบบสอบถามเพื่อใช้ในการ เก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและกรรมวิธีทางข้อมูล โดยค่าที่กำหนดให้กับตัวแปรนั้น มีทั้งที่เป็นตัวเลขและ ไม่เป็นตัวเลข

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2528, หน้า 40 อ้างถึงใน กันธิกา ทวีรอด และตรีทิพย์ อนุวงศ์ทอง, 2550, หน้า 31-32) กล่าวถึง การวัดความรู้ว่าการให้คะแนนแบบทดสอบ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน เกณฑ์การประเมินความรู้ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

คะแนน $X - SD$ ถือว่ามีความรู้ต่ำ

คะแนน $X \pm SD$ ถือว่ามีความรู้ปานกลาง

คะแนน $> X + SD$ ถือว่ามีความรู้ดี

แนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ

แนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ มีผู้กำหนดแนวคิดไว้มากมาย ผู้วิจัยได้เลือกนำแนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

Bloom et al. (1956, pp. 89-96) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความ ตีความและขยายความจากสื่อความหมายต่าง ๆ ข้อมูลและสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นได้รับรู้ ซึ่งก็คือพฤติกรรมด้านความเข้าใจเป็นพฤติกรรมที่สามารถดัดแปลง แก้ไข สิ่งยากมาเป็นสิ่งง่าย สิ่งซับซ้อนให้เป็นสิ่งธรรมดา ความเข้าใจจึงมีความแตกต่างจากความจำ แต่การจะมีความเข้าใจได้นั้นต้องมีพื้นฐานจากการเรียนรู้ ความรู้และความจำก่อน ความเข้าใจแบ่ง ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การแปลความเป็นความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่ง ไปสู่ภาษาหนึ่งหรือจากการสื่อสารแบบ หนึ่ง ไปสู่แบบหนึ่งได้ เช่น แปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แปลเครื่องหมายต่าง ๆ แปลข้อความ หรือเนื้อความให้อยู่ในภาษาที่รู้เรื่องกันได้เป็นอย่างดี

2. การตีความเป็นความสามารถในการอธิบายหรือแปลความหมายหลาย ๆ อย่างมา

เรียบเรียงร้อยกรองโดยทำการจัดระเบียบสรุปรวบยอดเป็นเนื้อความใหม่ได้โดยยังยึดเนื้อความเดิมไว้เป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

3. การขยายความเป็นความสามารถในการขยายเนื้อหาของข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้นหรือเป็นความสามารถในการทำนายหรือคาดคะเนการณ์ล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

คำแหง วิสุทธางกูร (2551, หน้า 8) กล่าวว่า “ความเข้าใจเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวกับการสื่อสารความหมายในลักษณะของการแปลความ การตีความและการขยายความปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจในการนำความรู้นั้นไปใช้อย่างเหมาะสม ความรู้กับความเข้าใจจึงเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยความเข้าใจนั้นเป็นอีกระดับหนึ่งของความรู้และต้องเกิดจากความรู้โดยมีข้อมูลหรือประสบการณ์ที่เพียงพอ ดังนั้นการวัดความรู้จึงสามารถอนุมานได้ว่าเป็นการวัดความรู้และความเข้าใจไปในคราวเดียวกันด้วย”

ศุภวรรณ ตริมมงคล (2551, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจว่า “ความเข้าใจหมายถึง ความทรงจำในเรื่องราว ข้อเท็จจริงรายละเอียดต่าง ๆ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้ตัดแปลง อธิบาย เปรียบเทียบในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง โดยตรงและรวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจ ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความ การตีความและการขยายความ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจึงตัดสินใจใช้ความรู้ที่มีอยู่มาใช้กับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องและเป็นระดับหนึ่งของความรู้ ดังนั้นการวัดความรู้จึงสามารถอนุมานให้วัดความรู้และความเข้าใจไปพร้อมกันได้

จากแนวคิดด้านความรู้ ความเข้าใจที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน หมายถึง การรับรู้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย ด้วยการอ่าน การมองเห็น การฟัง และฝึกปฏิบัติจนสามารถจดจำได้ รวบรวมไว้เป็นประสบการณ์ จนกระทั่งสามารถนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน และสามารถวัดได้โดยผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิด แบบตรวจสอบรายการ เป็นเครื่องมือในการวัดความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและใช้วิธีการวัดความรู้โดยการให้คะแนนแบบสอบถาม ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบ ผิด ให้ 0 คะแนน โดยเกณฑ์การประเมินความรู้ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัย ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่านมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ความหมายของอาสาสมัคร

ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยสิทธิหน้าที่ของอาสาสมัครประชาสงเคราะห์ พ.ศ. 2530 กำหนดว่า “อาสาสมัครหมายถึงบุคคลที่มีจิตเมตตามีความตั้งใจจริงและมีความห่วงใยในสวัสดิภาพของเพื่อนมนุษย์ ตลอดจนครอบครัว ชุมชนและสังคม จนยอมเสียสละทั้งทุนทรัพย์ วัสดุสิ่งของ รวมทั้งเวลาว่างที่มีอยู่อุทิศตนเข้าร่วมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติด้วยความสมัครใจ และเต็มใจ”

น้องนุช ประสมคำ (2546, หน้า 18) ได้ให้ความหมายว่า “อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่สมัครใจทำงาน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์ในตนเองและมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความตั้งใจจริงต่อการทำงานเพื่อสังคม”

สมพร เทพสิทธิ (2546, หน้า 1090-1109 อ้างถึงใน ฌัญญู กิตติ พลประสิทธิ์, 2550, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายของอาสาสมัครดังนี้ ความหมายของ “อาสาสมัคร” ปฏิญญา อาสาสมัครไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ได้ให้ความหมายของอาสาสมัครไว้ว่า “อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคม ด้วยความสมัครใจ เสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้อภัย และพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน” คำว่า “อาสาสมัคร นอกจากหมายถึง บุคคล ซึ่งเป็นรูปธรรม ยังหมายถึงจิตวิญญาณของอาสาสมัคร (Spirit of Voluntarism) ซึ่งเป็นนามธรรม จิตวิญญาณของอาสาสมัคร คือ เป็นการมีจิตใจที่เสียสละ ทำงานด้วยความสมัครใจ เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นเงิน หรือวัตถุ เช่น การทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ที่ไม่มีบำเหน็จรางวัล หรือผลประโยชน์ส่วนตน

พิบูลย์ วิสิฐนนทชัย (2550, หน้า 7) ได้ให้ความหมาย อาสาสมัคร (Volunteer) ไว้ดังนี้ อาสาสมัคร ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้อธิบายความหมายของคำว่า “อาสา” และ “สมัคร” ดังนี้ ความหมายของคำว่า อาสา คำนาม หมายถึง ความหวัง ความต้องการ ความอยาก คำกริยา หมายถึง รับทำโดยเต็มใจ สมัคร และคำว่าสมัคร คำกริยา หมายถึง เต็มใจ เข้าพวกด้วยความเต็มใจ (แล้วแต่เงื่อนไขของคำหรือข้อความแวดล้อมอยู่ เช่น สมัครทำเสียเอง ขอสมัครเข้าเป็นสมาชิก) งานอาสาสมัคร ตาม Webster Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า “งานอาสาสมัคร (Voluntary) ไว้ 2 นัย คือ 1) ปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคล โดยเจตนาารมณั อิศระไม่หวังผลตอบแทน 2) ปฏิบัติการหรือการกระทำโดยปราศจากหน้าที่ตามที่กฎหมายบังคับ

ไว้ว่าจะต้องกระทำ โดยปราศจากการบังคับของรัฐ ดังนั้น อาสาสมัคร จึงหมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงาน ไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่ เป็นงานเพื่อโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนหรือรางวัลใด ๆ พูดย่าง ๆ คือ ทำด้วยใจนั่นเอง เพราะการเป็นอาสาสมัคร เป็นเรื่องของจิตใจ ความสมัครใจ ความพร้อมของบุคคลที่เสียสละประโยชน์ส่วนตัวบางส่วน ด้วยความพึงปรารถนาที่ช่วยสังคมส่วนรวม

กำธร พัทธกัญจน์วานิช (2551, หน้า 57-58) อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่ทำงานด้านบริการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจจริง มีความห่วงใยในเพื่อนมนุษย์ ซึ่งกล่าวได้ว่าอาสาสมัครไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ เพราะจากลักษณะและองค์ประกอบของวิชาชีพนั้น อาสาสมัครยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญคือ กฎหมายรองรับความเป็นวิชาชีพ และงานอาสาสมัครเป็นงานที่ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนอะไร ไม่ใช่ผู้มีวิชาชีพในเรื่องนั้น โดยเฉพาะ อาสาสมัครให้บริการโดยตรงแต่อยู่ในขอบเขตจำกัด ซึ่งต่างกับผู้มีวิชาชีพโดยตรง ซึ่งสามารถให้บริการโดยตรงได้มากกว่า พร้อมทั้งไม่มีหน่วยใด มาดูแลพฤติกรรมของอาสาสมัครโดยตรง นอกจากสมาคมหรือองค์กรด้วยกันเองเป็นผู้คอยดูแล ซึ่งไม่มีอำนาจในการบังคับได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม สมาคม ชมรม องค์กรจะมีบทบาทในการถ่ายทอดจริยธรรมให้แก่อาสาสมัครในองค์กรนั้น ๆ

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2554, หน้า 1) “อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานที่ให้ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทองและการกระทำที่ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ หรือบุคคลที่มุ่งหวังทำงานเพื่อการบริการ และอุทิศตน โดยไม่ต้องการรับค่าตอบแทนเป็นเงินทองจากการทำงานนั้น ๆ แต่อย่างใด”

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่มีความเต็มใจที่จะเสียสละกำลังกาย กำลังใจ ความคิด ทรัพย์สินและเวลา เพื่อปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่ต้องการค่าตอบแทนเป็นเงิน ดังนั้น อาสาสมัครก็เลย จึงหมายถึง บุคคลที่มีความเต็มใจเสียสละกำลังกาย กำลังใจ ความคิด ทรัพย์สินและเวลา เพื่อปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ หรือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่หวังค่าตอบแทนเป็นเงิน

ประเภทของอาสาสมัคร

วิยะดา ตีระแพทย์ (2545) ได้กล่าวเกี่ยวกับประเภทของอาสาสมัครว่า “ในหนังสือพิธีเปิดงานปีอาสาสมัครสากลและการประชุมอาสาสมัครทั่วประเทศ พ.ศ. 2544 จัดทำโดยคณะกรรมการจัดงานปีอาสาสมัครสากลในคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งประเทศไทย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ ได้จัดประเภทของอาสาสมัครไว้เป็น 2 ประเภท คือ อาสาสมัครภาครัฐและเอกชน ซึ่งอาสาสมัครก็เลยเป็นอาสาสมัครภาคเอกชนที่มีหน้าที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และบรรเทาสาธารณภัย

คุณสมบัติของอาสาสมัคร

สมพร เทพสิทธิ์ (2542, หน้า 14) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครไว้ 3 ประการ คือ 1) ทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่ 2) เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน และสังคมหรือสาธารณประโยชน์ 3) ทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534, หน้า 19) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของอาสาสมัครที่ดีไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความรู้พอสมควร 3 ประการ คือ

1.1 ความรู้ในวิชาการสังคมสงเคราะห์ โดยทั่วไป รูปเทคนิคในการดำเนินงานตามหลักการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะเทคนิคในงานสังคมสงเคราะห์ เฉพาะราย ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงานรวม 5 ขั้นตอน คือ สอบข้อเท็จจริง วินิจฉัยปัญหา พิจารณา วางแผนการหาทางป้องกันปัญหาคำเนิการป้องกันแก้ไขและติดตามผลการป้องกัน รวมทั้งวิธีการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ กลุ่มชน เช่น งานในสถานสงเคราะห์ งานในโรงพยาบาล

1.2 ความรู้ในหน้าที่ขององค์กรที่อาสาสมัครเข้าไปช่วย อันหมายถึง บทบาทหน้าที่ ระเบียบและข้อบังคับ แผนงาน ตลอดจนการบริการสำหรับประชาชน

1.3 ความรู้รอบตัว เช่น ข้อกฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับองค์กรสังคมสงเคราะห์

2. มีศรัทธาในการทำงานที่อาสาสมัคร กล่าวคือ รักในงาน การฝึกฝนปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับงาน

3. มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม รู้จักการวางคน

4. มีความอดทนและตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

5. มีสุขภาพทั้งทางกายและสุขภาพจิตดี

6. ต้องรู้จักหลักมนุษยสัมพันธ์

7. ต้องเคารพและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

8. ต้องมีความเสียสละเพื่องานและเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้

บทบาทของอาสาสมัคร

พีรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย (2540, หน้า 19) ได้กล่าวถึง บทบาทของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บ อาสาสมัครกู้ภัยขององค์กรเอกชนต่าง ๆ ในประเทศไทย มีหน่วยงานที่ให้บริการรักษาพยาบาลก่อนถึงโรงพยาบาลค่อนข้างมาก ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ มูลนิธิร่วมกตัญญูและมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ซึ่งอาสาสมัครกู้ภัยจะปฏิบัติงานสำหรับเหตุการณ์ที่มีผู้บาดเจ็บเล็กน้อย โดยมีความสามารถในการให้การช่วยเหลือในขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การห้ามเลือด การช่วยฟื้นคืนชีพ การคานกระดูก เป็นต้น

สมพร เทพสิทธิ์ (2544, หน้า 55-56 อ้างถึงใน นื่องนุช ประสมคำ, 2546, หน้า 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาสาสมัคร อาจแบ่งได้เป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของอาสาสมัครในการสังคมสงเคราะห์ โดยการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ความทุกข์ยากเดือดร้อนประเภทต่าง ๆ เช่น ทหาร ตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่และ ผู้เจ็บป่วยที่รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ผู้ประสบสาธารณภัย คนพิการ เด็กเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ ผู้ประสบปัญหาชีวิตและปัญหาครอบครัว อาสาสมัครจะช่วยในการรักษาพยาบาล ช่วยเป็นเพื่อน ช่วยให้การปรึกษาและกำลังใจ ช่วยให้มีความสุขและความหวัง
2. บทบาทของอาสาสมัครในการแก้ไขปัญหาสังคม อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ร่วมในการรณรงค์และโครงการเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด โรคเอดส์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาสังคม อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคนกลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็ก เยาวชน สตรี รวมทั้ง ผู้ด้อยโอกาส เช่น พัฒนาคณะมนตรีให้เป็น ผู้มีคุณภาพและคุณธรรม พัฒนาครอบครัวให้มีความอบอุ่นมั่นคง พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และพัฒนาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย มีความเจริญมั่นคงและก้าวหน้าอย่างสมดุลและยั่งยืน มีความเจริญทั้งในด้านจิตใจ วัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองตามอุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
4. บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาองค์กร อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรสาธารณประโยชน์ หรือองค์กรเอกชน (Non Governmental Organization หรือ NGO) ร่วมบริหารงานขององค์กรเอกชน เช่น สมาคมและมูลนิธิด้วยความรู้ ความสามารถและความเสียสละ ทำให้องค์กรเอกชนมีบทบาทที่สำคัญในการทำประโยชน์ให้แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ
5. บทบาทของอาสาสมัครในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการที่จะรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วิยะดา ตีระแพทย์ (2545, หน้า 13) ได้อธิบายถึง บทบาทของอาสาสมัครไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความคิด ในหน่วยงานต่าง ๆ อาสาสมัครอาจถูกเลือกให้เป็นกรรมการอำนวยการ กรรมการบริหาร ฯลฯ ฉะนั้น อาสาสมัครเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นผู้วางนโยบาย วางโปรแกรม วางแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน ตลอดจนควบคุม ตรวจสอบ การบริหารงานของหน่วยงาน ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของตนเอง มีประโยชน์และรับใช้บริการ สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

2. ด้านแรงงาน ผู้ที่เป็นอาสาสมัครประเภทนี้ยินดีที่จะสละแรงงานเพื่อการปฏิบัติงานหรือยินดีที่จะให้บริการ โดยตรงกับผู้ต้องการความช่วยเหลือ เช่น อาสาสมัครที่ออกเรียไรงินเพื่อเป็นทุนในการให้ความช่วยเหลือแก่คนทั่วไป อาสาสมัครที่สมัครออกไปพัฒนาแหล่งต่าง ๆ อาสาสมัครที่ไปให้การเลี้ยงดูเด็กกำพร้า อนามัยตามสถานสงเคราะห์หรืออาสาสมัครที่ช่วยในงานสภาาชาด ฯลฯ

3. ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่ ผู้ที่มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน บริจาคที่ดินอาคารบ้านเรือน เครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้หน่วยงานเป็นศูนย์กลางนำไปให้แก่ผู้ขอรับบริการ ผู้ที่บริจาคทางด้านกำลังทรัพย์จึงถือว่าเป็นอาสาสมัครที่บริจาคทางด้านกำลังทรัพย์
วรรณาน นวลย่อง (2547, หน้า 16-18) ได้แบ่งบทบาทของอาสาสมัครออกเป็นด้าน ๆ เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติหน้าที่นั้น สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. บทบาทของอาสาสมัครในการสังคมสงเคราะห์ การสังคมสงเคราะห์ หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาบุคคล กลุ่ม ชุมชน ทั้งที่ประสบและไม่ประสบปัญหา ความเดือดร้อน ให้สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ อาสาสมัครมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการสังคมสงเคราะห์โดยการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ความทุกข์ยากเดือดร้อนประเภทต่าง ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ที่ได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่และผู้เจ็บป่วย ที่รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ผู้ประสบ สาธารณภัย คนพิการ เด็กเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ ผู้ประสบปัญหาชีวิตและปัญหาครอบครัวอาสาสมัครจะช่วยในการรักษาพยาบาล ช่วยเป็นเพื่อน ช่วยให้คำปรึกษาและกำลังใจ ช่วยให้มีความสุขและความหวัง

2. บทบาทของอาสาสมัครในการแก้ไขปัญหาสังคม ในปัจจุบันปัญหาสังคมได้เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ปัญหาโสเภณี อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ร่วมการรณรงค์และโครงการเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติด โรคเอดส์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาสังคม การพัฒนาสังคมประกอบด้วย การพัฒนาคน การพัฒนาครอบครัว การพัฒนาชุมชน ทั้งชุมชนในเมืองและชุมชนในชนบท และการพัฒนาด้วยอาสาสมัคร มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคน กลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็ก เยาวชน สตรี รวมทั้งผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ ให้เป็นผู้มีคุณภาพและคุณธรรม พัฒนาครอบครัวอบอุ่นมั่นคง พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย มีความเจริญมั่นคงและก้าวหน้าอย่างสมดุลยั่งยืน มีความเจริญ ตั้งใจด้านจิตใจ วัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ

ด้านการเมือง ตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

4. บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาองค์การอาสาสมัครได้มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาองค์การเอกชน (Non-Governmental หรือ NGOs) ได้ร่วมบริหารงานขององค์การเอกชน เช่น สมาคมและมูลนิธิด้วยความรู้ความสามารถและความเสียสละ ทำให้องค์การเอกชนและองค์การประชาสังคม มีบทบาทที่สำคัญในการทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนสังคมและประเทศชาติ

5. บทบาทของอาสาสมัครในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ สถาบันที่เป็นหลักแห่งความมั่นคงของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาบันประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เปรียบเสมือนเสาสี่ต้นที่ค้ำจุนความมั่นคงของประเทศไว้ตามคำกล่าวที่ว่า “เสาที่หนึ่งนั่นหรือคือชาติ เสาที่สองผ่องอำไพคือศาสนา เสาที่สามยืนหยัดกษัตริย์ เสาที่สี่ค่าประชาธิปไตย”

อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญในการที่จะรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังจะเห็นได้จากบทบาทของลูกเสือชาวบ้าน อาสารักษาดินแดน อาสาสมัครทหารพรานไทย อาสาป้องกันชาติ เป็นต้น

กำธร พิทักษ์วงษ์วานิช (2551, หน้า 64) อาสาสมัครมีบทบาทต่าง ๆ มากมาย ซึ่งบทบาทของอาสาสมัครสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ ได้แก่ บทบาททางด้านความคิด บทบาท ด้านแรงงาน บทบาทด้านกำลังทรัพย์ บทบาทด้านการสังคมสงเคราะห์ บทบาทด้านการแก้ไขปัญหาสังคม บทบาทด้านการพัฒนาสังคม บทบาทด้านการพัฒนาองค์กร และบทบาทด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งบทบาทเหล่านี้เป็นบทบาทที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยจะมีบทบาทสำคัญในด้านการสังคมสงเคราะห์ แก้ไขปัญหาสังคม พัฒนาสังคมและพัฒนาองค์กร

จากแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า อาสาสมัครผู้ภัย มีบทบาทสำคัญทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการเสียสละทางความคิด แรงงานและทรัพย์สินในการช่วยเหลือผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ ส่วนบทบาทของอาสาสมัครผู้ภัยในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บในประเทศไทย ยังเป็นเพียงการปฏิบัติงานให้การช่วยเหลือในขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจนสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บให้รอดชีวิต หรือไม่พิการ ดังนั้นการศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บแก่อาสาสมัครผู้ภัย ซึ่งเป็นบุคลากรจาก

ภาคประชาชนที่มีจิตอาสา เสียสละ เพื่อปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนเป็นตัวเงินหรือไม่สามารถวัดมูลค่าได้ด้วยตัวเงิน และเป็นบุคลากรสำคัญในการดูแลประชาชนให้ปลอดภัยในชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ การปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัย ณ จุดเกิดเหตุ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

1. การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัย ณ จุดเกิดเหตุ

ศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย (2547, หน้า 8-10) ได้กำหนดการปฏิบัติเมื่อพบอุบัติเหตุและการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บไว้ว่าให้ดำเนินการประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุ ว่ามีความปลอดภัยหรือไม่ หากสถานการณ์อันตราย ห้ามบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณที่เกิดเหตุจากนั้นแจ้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบและขอความช่วยเหลือทันที ประเมินผู้บาดเจ็บว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ รู้สีกตัวหรือไม่ โดยการเรียก หากไม่รู้สีกตัวให้พลิกตัวผู้บาดเจ็บ ตรวจสอบการหายใจและชีพจร จากนั้นดำเนินการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บรู้สีกตัวให้ดำเนินการปฐมพยาบาล ตามลำดับความสำคัญ ขอความช่วยเหลือและนำส่งโรงพยาบาลถ้าจำเป็น

2. กรณีที่ผู้บาดเจ็บไม่รู้สีกตัวและยังหายใจให้จัดผู้บาดเจ็บนอนในท่าที่ปลอดภัย คือนอนตะแคงกึ่งคว่ำจากนั้นขอความช่วยเหลือและนำส่งโรงพยาบาล

3. กรณีที่ผู้บาดเจ็บไม่หายใจและไม่มีชีพจรให้ดำเนินการช่วยเหลือโดยเปิดทางเดินหายใจโดยกดหน้าผากและยกคางขึ้น ถ้ามีสิ่งแปลกปลอมในปากให้ล้วงออก เป่าปาก 2 ครั้ง ตรวจสอบไม่มีชีพจรให้เป่าปาก 2 ครั้ง สลับกับการนวดหัวใจ 15 ครั้ง ตรวจสอบชีพจรและการหายใจเป็นระยะ ๆ หากมีผู้ช่วยเหลือมากกว่า 1 คน ให้ผู้ที่มีความรู้ในการเป่าปากและนวดหัวใจดำเนินการปฐมพยาบาล ส่วนคนที่ 2 ให้ดำเนินการขอความช่วยเหลือ

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553, หน้า 10-11) ได้กำหนดการประเมินสภาพผู้บาดเจ็บไว้ว่า การประเมินสภาพผู้บาดเจ็บเป็นการประเมินทันทีที่พบผู้ป่วย โดยใช้สภาพแวดล้อมและอาการสำคัญของผู้ป่วยเพื่อดูว่าเป็นอาการที่เป็นสาเหตุที่ต้องร้องขอความช่วยเหลือจากระบบ

ปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน 1669 หรือไม่ โดยมุ่งประเมินสภาพผู้ป่วยมีภาวะคุกคามต่อชีวิตหรือไม่ โดยดูที่ระบบหายใจ ระบบไหลเวียนเลือดและระบบประสาท สิ่งที่เป็นต้องดู คือ ผู้ป่วยกำลังอยู่ในภาวะคุกคามต่อชีวิต ภาวะที่เกิดขึ้นเป็นความเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ถ้าเกิดบาดเจ็บ ควรดูว่าบาดเจ็บจากอะไร มีลักษณะอย่างไร หลักปฏิบัติในการช่วยเหลือมีดังนี้

1. เมื่อพบเห็นผู้ป่วยที่หมดสติ ไม่หายใจ ให้เรียกผู้ป่วยว่ารู้สึกตัวหรือไม่ควรมองดูสภาพรอบตัวผู้ป่วยว่าปลอดภัยก่อนแล้วจึงเข้าข้างตัวผู้ป่วย ทำการกระตุ้นโดยเขย่าตัว (ในกรณีที่สงสัยว่าจะมีการบาดเจ็บของศีรษะและคอให้พยายามขยับตัวให้น้อยที่สุด) โดยเรียกผู้ป่วยด้วยเสียงดัง ๆ หรือเขย่าบริเวณไหล่พร้อมเรียกผู้ป่วยดัง ๆ ว่า “คุณ ๆ.....เป็นอย่างไรบ้าง” ถ้าผู้ป่วยรู้สึกตัวดีให้สอบถามว่ามีอาการเจ็บป่วยอย่างไร หรือถ้าประสบอุบัติเหตุให้สอบถามว่า “มีการบาดเจ็บบริเวณใดบ้าง ต้องการความช่วยเหลืออย่างไร” ถ้าผู้ป่วยไม่รู้สึกตัวหรือไม่ตอบสนอง หายใจไม่สะดวก หรือไม่ปกติ (เช่น หายใจเฮือก) ให้ปฏิบัติตามข้อ 1.2

หมายเหตุ: การประเมินทางเดินหายใจและการหายใจ ถ้าผู้ป่วยพูดได้หรือร้องให้แสดงว่าไม่น่าจะมีปัญหาเรื่องทางเดินหายใจและสามารถระดับการหายใจได้จากการดูการเคลื่อนไหวของส่วนอกและท้อง การฟังเสียงลมหายใจและความรู้สึกว่ามีอากาศออกมาจากรูจมูก อัตราการหายใจน้อยกว่า 8 ครั้งต่อนาที หรือมากกว่า 24 ครั้งต่อนาที ชีพจรเร็ว หรือช้ามาก ผิวหนังซีด เย็น ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะช็อก ภาวะเลือดออกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ภาวะเจ็บปวดอย่างรุนแรงให้รีบแจ้งขอความช่วยเหลือ 1669 เพื่อนำส่งสถานพยาบาล

2. ให้รีบขอความช่วยเหลือจากระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ด้วยโทรศัพท์หมายเลข 1669 ตามรายละเอียดการแจ้งเหตุ

3. ฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของศูนย์แจ้งเหตุและสั่งการเพื่อให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วย หากประเมินแล้วสามารถทำการปฐมพยาบาลได้ หรือทำการช่วยฟื้นคืนชีพได้ให้จัดทำให้ผู้หมดสตินอนหงายบนพื้นราบและแข็ง แขนสองข้างเหยียดอยู่ข้างลำตัว (กรณีผู้ป่วยอุบัติเหตุหรือสงสัยการบาดเจ็บที่คอและหลัง การจัดทำต้องระวังอย่างที่สุด โดยให้ศีรษะคอ ไหล่ และลำตัวตรงเป็นแนวเดียวกัน มิฉะนั้นผู้หมดสติอาจกลายเป็นอัมพาตเพราะกระดูกสันหลังที่หักอยู่แล้วจะไปกดทับไขสันหลัง)

4. รีบทำการนวดหัวใจทันที โดยไม่ต้องทำการประเมินการหายใจของผู้ป่วย

5. ถ้าพบว่าผู้ป่วยหายใจได้ (มีการขยับขึ้น-ลง ของทรวงอก ตามจังหวะการหายใจ) ให้จัดทำผู้ป่วยให้นอนตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจัดทำให้นอนหงายราบ และคอยสังเกตการหายใจเป็นระยะ

6. ตรวจสอบการไหลเวียนของโลหิต ถ้าเป็นผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุ ให้สังเกตบริเวณ

ร่างกายโดยทั่วไปว่ามีบริเวณใดบ้าง ที่มีเลือดออกในปริมาณมาก ถ้าสามารถทำได้และมีอุปกรณ์ให้ทำการห้ามเลือดไปก่อน

7. ถ้าสามารถประเมินได้ว่า ผู้ป่วยไม่รู้สีกตัวจริง ๆ และมีปัญหาเรื่องการหายใจ เช่น ไม่หายใจ หรือหายใจเฮือก ๆ ให้ทำการกดหน้าอกเพื่อช่วยฟื้นคืนชีพก่อนที่จะมาทำการดูบาดแผลหรือตามกระดูกหัก

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553, หน้า 12-16) ระบุการดำเนินการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ไว้ดังต่อไปนี้

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR: Cardio Pulmonary Resuscitation) คือ การช่วยชีวิตคนหัวใจหยุดเต้นหรือคนที่หยุดหายใจอย่างกะทันหัน โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์แต่อย่างใด เพียงใช้แรงมือกดที่หน้าอกและการผายปอดก็สามารถทำให้หัวใจที่หยุดเต้น สามารถกลับมาเต้นใหม่ได้ เพื่อให้มีการหายใจและการไหลเวียนเลือดกลับคืนสู่สภาพปกติ ป้องกันเนื้อเยื่อได้รับอันตรายจากการขาดออกซิเจนอย่างถาวร มีเลือดไปเลี้ยงสมองได้

คนเรามีชีวิตอยู่ได้เพราะหัวใจเต้นและมีการหายใจ ระบบหายใจมีปอดเป็นอวัยวะสำคัญ ในการทำหน้าที่หายใจเอาอากาศที่มีออกซิเจนจากอากาศภายนอกผ่านรูจมูกและหลอดลมเข้าปอด แล้วหายใจเอาอากาศที่มีคาร์บอนไดออกไซด์สูงขึ้นจากในปอดผ่านหลอดลมและจมูกออกสู่ภายนอก ส่วนระบบไหลเวียนโลหิตมีหัวใจเป็นอวัยวะสำคัญ ทำหน้าที่สูบฉีดเลือดที่รับออกซิเจนจากปอดไปเลี้ยงเซลล์ต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น สมอง ลำตัวแขนขา แล้วรับคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นของเสียจากการทำงานของเซลล์มาที่ปอดเพื่อให้ระบบหายใจพาออกไปทิ้ง

สาเหตุที่ทำให้หยุดหายใจและหัวใจหยุดเต้น ภาวะหยุดหายใจ เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น มีสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ จมน้ำ สูดดมควันเข้าไปมาก ได้รับยาเกินขนาด ไฟฟ้าช๊อต อยู่ในที่ไม่มีอากาศหายใจ ได้รับบาดเจ็บ กล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน รวมทั้งภาวะที่สมองเสียการทำงานจนโคมาจาสาเหตุต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนภาวะหัวใจหยุดเต้น หมายถึง การไหลเวียนโลหิตหยุดลงอย่างสิ้นเชิง ซึ่งดูได้จากอาการหมดสติไม่มีการเคลื่อนไหว ไม่มีอาการ ไอ ไม่มีชีพจร ไม่หายใจตามปกติ ภาวะหัวใจหยุดเต้นเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ เช่น ภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันจากหลอดเลือดหัวใจตีบหรือที่เรียกกันว่า หัวใจวายหรืออาจเกิดขึ้นตามหลังภาวะหยุดหายใจ

คนที่หยุดหายใจและหัวใจหยุดเต้นไปแล้วยังมีโอกาสฟื้นได้ หากมีใครสักคนที่สามารถรีบทำการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (Basic Life Support: BLS) ตามหลักการที่ถูกต้องก็จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนออกซิเจนที่ปอดและมีเลือดไหลเวียนนำออกซิเจนไปเลี้ยงสมองเพียงพอที่จะทำให้

สมองยังทำงานต่อไปได้โดยไม่เกิดภาวะสมองตาย คนผู้นั้นจึงยังมีโอกาสที่จะกลับฟื้นขึ้นมามีชีวิตปกติได้ ซึ่งในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานนั้นจะได้ผลดี ต้องกระทำภายใน 4 นาที หลังผู้ป่วยหยุดหายใจ

ขั้นตอนการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน เมื่อเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นและภาวะหยุดหายใจขั้น ประชาชนผู้ให้การช่วยเหลือสามารถใช้หลักการจำขั้นตอนที่สำคัญ โดยการใช้อักษรย่อ C-A-B เป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ C: Circulation (การเต้นของหัวใจ) ช่วยโดยการกดหน้าอก A: Airway (การเปิดทางเดินหายใจ) ช่วยโดยการกดหน้าผากเชยคาง และ B: Breathing (การช่วยหายใจ) ช่วยโดยการเป่าปาก

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อพบผู้ป่วยที่หมดสติไม่หายใจ หายใจไม่ปกติ เช่น หายใจเฮือกให้ โทรศัพท์ตามหน่วยกู้ชีพ (1669) เพื่อเตรียมช็อกไฟฟ้าด้วยเครื่อง AED (Automated External Defibrillator: เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ) เพราะถ้าทีมช่วยเหลือมาถึงเร็วเท่าใดโอกาสรอดชีวิตของผู้ป่วยก็จะยิ่งมากขึ้น ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่ปกติทางบก ชูช่วยเหลือต้องถึงจุดที่พบผู้ป่วยฉุกเฉินใช้เวลาประมาณ 10 นาที ตรวจสอบว่าผู้ป่วยหายใจหรือไม่ หากไม่หายใจหรือหายใจเฮือก ให้ปฏิบัติตามขั้นที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 C: Circulation (การเต้นของหัวใจ) ช่วยโดยการกดหน้าอก หลังการตรวจเช็คได้ว่าผู้ป่วยไม่ตอบสนอง ไม่ขยับ ไม่ไอ หายใจเฮือก หรือไม่หายใจให้ผู้ช่วยเหลือจัดให้ผู้พวยนอนหงายราบบนพื้นแข็งผู้ช่วยเหลือนั่งคุกเข่าอยู่ทางด้านข้างของผู้ป่วยแล้ว ทำการกดหน้าอกหัวใจทันที โดยตำแหน่งที่ใช้ในการกดนั้น ให้วางสันมือลงไปให้ขนานกับแนวกึ่งกลางหน้าอก (กึ่งกลางระหว่างหัวนมทั้งสองข้างของผู้ป่วย) แล้วนำมืออีกด้านมาประกบ ประสานนิ้ว และทำการล็อกนิ้ว กระจกข้อมือขึ้น โดยให้สันมือสัมผัสกับผนังหน้าอกเท่านั้น โน้มตัวมาให้แนวแกนตั้งฉากกับหน้าอกของผู้ป่วย พร้อมกับกดลงไปโดยใช้แรงจากหัวใจใหญ่ จุดหมุนอยู่ตรงสะดือ กดให้หน้าอกยุบลงไปอย่างน้อย 2 นิ้ว หรือ 5 เซนติเมตร โดยที่สันมือไม่หลุดออกจากผนังหน้าอก แกนตรงและตั้ง กดหน้าอกแบบเร็วและแรงอัตราความเร็วอย่างน้อย 100 ครั้งต่อนาที เป็นการนวดหัวใจด้วยวิธี Hand Only (นวดหัวใจเพียงอย่างเดียว) คือ เน้นที่การกดหน้าอกถี่และเร็วที่ตำแหน่งตรงกลางหน้าอกและทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ศูนย์ ฯ สั่งการทางโทรศัพท์ ผู้ช่วยเหลือควรทำการกดหน้าอกของผู้หมดสติอย่างต่อเนื่องจนเครื่องกระตุ้นหัวใจ (AED) มาถึงและพร้อมใช้ หรือมีเจ้าหน้าที่ กู้ชีพขั้นสูงมาดูแลต่อเนื่องเพราะการกดหน้าอกก่อนจะทำให้มีเลือดเลี้ยงอวัยวะที่สำคัญ เช่น หัวใจและสมอง ถ้ามีผู้ช่วยเหลือมากกว่า 1 คน ให้ทำการเปิดทางเดินหายใจตามขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 A: Airway (การเปิดทางเดินหายใจ) โดยปกติทั่วไป เมื่อผู้ป่วยหมดสติ

ไม่รู้สีกตัวจะทำให้กล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกายคลายตัวและที่เป็นอันตรายที่สุด คือ การคลายตัวของกล้ามเนื้อบริเวณลิ้นที่อาจเป็นเหตุให้ลิ้นตกไปอุดกั้นทางเดินหายใจ นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้หมดสติยังหายใจได้ในจังหวะหายใจเข้าจะเกิดแรงดูดเอาลิ้นลงไปอุดกั้นทางเดินหายใจมากกว่าเดิม ต้องช่วยยกกระดูกขากรรไกรล่างขึ้น ลิ้นซึ่งอยู่ติดกับกระดูกขากรรไกรล่างจะถูกยกขึ้นทำให้ทางเดินลมหายใจเปิดโล่ง การเปิดทางเดินลมหายใจทำโดยวิธีดันหน้าผากและคาง (Head Tilt-Chin Lift) โดยการเอาฝ่ามือข้างหนึ่งดันหน้าผาก นิ้วชี้และนิ้วกลางของมืออีกข้างหนึ่งยกคางขึ้น (เฉพาะกระดูกขากรรไกรล่างโดยไม่กดเนื้ออ่อนใต้คาง) ถ้ามีสิ่งขัดขวางทางเดินหายใจ เช่น เศษอาหาร หรือสิ่งแปลกปลอมอยู่ในปากให้ใช้มือล้วงออกเพื่อให้ทางเดินหายใจโล่ง

ขั้นตอนที่ 4 B: Breathing (การช่วยหายใจ) จะทำในกรณีที่ผู้ป่วยเป็นญาติสนิทและมั่นใจว่าไม่เป็นโรคติดต่อใด ๆ หรือมีอุปกรณ์ช่วยป้องกันการติดเชื้อ การเป่าลมเข้าปอด 1 ครั้งใช้เวลา 1 วินาที โดยดันหน้าผากและคางให้เลื่อนหัวแม่มือและนิ้วชี้ของมือที่ดันหน้าผากอยู่บนบิบบิจมูกผู้หมดสติให้จมูกปิดสนิท สูดลมหายใจเข้าตามปกติแล้วครอบปากเข้ากับปากของผู้หมดสติตาชำเลืองมองหน้าอกผู้หมดสติ พร้อมกับเป่าลม เข้าไปจนหน้าอกของผู้หมดสติขยับขึ้นแล้วถอนปากออกให้ลมหายใจของผู้หมดสติผ่านออกมาทางปาก หลังการเป่าลมเข้าปอด 2 ครั้ง ให้เริ่มกดหน้าอกต่อเนื่อง 30 ครั้งทันที สลับกับการเป่าลมเข้าปอด 2 ครั้ง (การกดหน้าอกต่อการเป่าลมเข้าปอดเป็น 30:2) จำนวน 5 รอบ (ใช้เวลาประมาณ 2 นาที) จนกระทั่งผู้ป่วยมีการเคลื่อนไหวหายใจหรือไอ มีคนนำเครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ (AED) มาถึงและมีทีมช่วยเหลือ 1669 มาถึง

ขั้นตอนที่ 5 การจัดให้อยู่ในท่าพักฟื้น (Recovery Position) ถ้าผู้หมดสติรู้ตัว หรือหายใจได้แล้ว ควรจัดให้ผู้ป่วยนอนในท่าพักฟื้น โดยจัดให้หน้าอกและคอเอียงขึ้นบนบวมารองแก้มไม่ให้หน้าคว่ำมากเกินไปเพราะถ้าคอและคว่ำมากเกินไป กะบังลมจะขยับได้น้อย ทำให้ปริมาณอากาศที่หายใจเข้า-ออกมีน้อยลง ซึ่งขั้นตอนที่ 5 นี้ อาจเกิดขึ้นในกรณีที่อาสาสมัครฉุกเฉินชุมชนช่วยสำเร็จก่อนที่หน่วยกู้ชีพมาถึง หรือมาถึงแล้วและช่วยได้ในที่เกิดเหตุสำเร็จ หรือหากมีการกระตุ้นหัวใจด้วย AED และเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปสถานพยาบาลแล้ว การช่วยชีวิตสำเร็จต้องให้ความสำคัญกับการดูแลหลังจากช่วยกู้ชีวิตสำเร็จแบบผสมผสาน/ บูรณาการ

ข้อควรระวังในการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR)

1. ขั้นตอนการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานที่กล่าวถึง ในกรณีผู้ป่วยที่มีอายุ 8 ปีขึ้นไปเท่านั้น
2. อาจเกิดผลแทรกซ้อนจากการช่วยหายใจ เช่น ปอดอักเสบจากการสำลัก ท้องอืดจากการมีลมใน กระเพาะอาหารมากเกินไป อาเจียน หลีกเลียงการเป่าลมเข้าปอดที่ทำบ่อยและมากเกินไปจะเป็นผลเสียต่อการไหลเวียนโลหิต

3. อาจเกิดอันตรายจากการกดหน้าอกไม่ถูกวิธี เช่น วางมือผิดตำแหน่งทำให้

ซึ่งโครงหัก ร้าว ปอดฉีก กระดูกที่หักทิ่ม โคนอวัยวะสำคัญ เช่น ตับ ม้าม

4. การกดด้วยอัตราเร็วเกินไป เมาเกินไป ถอนแรงกดไม่หมด หยุดการกดหน้าอกหรือกดหน้าอกไม่ต่อเนื่อง กดหน้าอกไม่เป็นจังหวะแน่นอนและกระดูก อาจทำให้เลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ ที่สำคัญได้น้อย ทำให้ขาดออกซิเจน

5. ในกรณีที่สงสัยว่ามีการบาดเจ็บของศีรษะหรือคอ ไม่ควรขยับ หรือจัดท่าใด ๆ เว้นเสียแต่ว่าหากไม่ขยับจะมีการอุดกั้นทางเดินหายใจ

6. เมื่อผู้ป่วยหยุดหายใจและหัวใจหยุดเต้นกะทันหัน อย่าปล่อยให้รอนานเกิน 4 นาที ให้รีบทำการนวดหัวใจทันที โดยไม่ต้องทำการประเมินการหายใจของผู้ป่วย เพราะถ้าปล่อยให้รอนานเกิน 4 นาที แม้จะช่วยให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาได้ ก็จะทำให้เกิดสภาวะการตายของสมองอย่างถาวร ดังนั้นประชาชนทั่วไปเมื่อประสบเหตุ โทรแจ้ง 1669 เจ้าหน้าที่ศูนย์สั่งการ ฯ และให้ทำ Hands-only CPR จะทำให้มีโอกาสรอดเพิ่มขึ้น

การปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ

1. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553, หน้า 11-17) ได้กำหนดว่า การปฐมพยาบาล (First aid) หมายถึง การช่วยเหลือผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บเบื้องต้น โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น ก่อนที่จะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์หรือก่อนส่งต่อไปยังสถานพยาบาล สามารถทำได้โดยผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์หรือโดยผู้ป่วยเอง

บาดแผลและการห้ามเลือด บาดแผลแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ บาดแผลเปิดเกิดจากการได้รับอันตรายจากวัตถุไม่มีคม ทำให้เกิดฟกช้ำ ไม่มีรอยฉีกขาดของผิวหนัง แต่อาจมีการแตกของหลอดเลือดใต้ผิวหนัง ทำให้เห็นเป็นรอยช้ำเขียวและบาดแผลเปิด เกิดจากการได้รับอันตรายจากวัตถุที่มีคม ทำให้เกิดการรอยแยกของผิวหนัง ทำให้เกิดการสูญเสียเลือดให้เห็นภายนอกการเสียเลือดจากหลอดเลือดแดงเลือดจะพุ่งออกจากแผล สีแดงสด ลักษณะพุ่งแรงตามจังหวะการเต้นของชีพจร ถ้าความดันโลหิตลดลงเลือดที่พุ่งออกมาจะน้อยลง ส่วนการเสียเลือดจากหลอดเลือดดำ เลือดจะไหลรินเป็นทาง สีคล้ำ เลือดจะออกมาก แต่กดห้ามเลือดหยุดง่ายกว่าและการเสียเลือดจากเส้นเลือดฝอย เลือดซึมออกจากแผล มีสีแดงคล้ำมักจะหยุดได้เอง

วิธีการปฐมพยาบาล ทำการห้ามเลือดในตำแหน่งที่มีบาดแผลและต้องสวมถุงมือทุกครั้ง ด้วยวิธีการดังนี้ 1) ใช้นิ้วกดตรงจุดที่มีเลือดออก 2) ถ้าไม่มีการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อและกระดูกให้ยกส่วนที่เลือดออกสูง 3) ถ้าใช้นิ้วกดแล้วเลือดไม่หยุดให้ใช้ผ้าก๊อชสะอาด กดลงบนแผล แล้วกดด้วยฝ่ามือ ซึ่งวิธีการปฐมพยาบาลในกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. แผลจากวัตถุหักคา: การห้ามเลือด ห้ามดึงวัตถุที่หักคาออก นอกจากวัตถุนั้นกีดขวางการช่วยเหลือการช่วยหายใจและการกดหน้าอกยึดวัตถุที่หักคาให้อยู่กับอวัยวะนั้นห้ามเลือดโดยใช้ผ้าแห้งสะอาดปิดแผลหนา ๆ รอบบริเวณวัตถุนั้นถ้าบาดแผลอยู่บริเวณหน้าท้อง ทรวงอกให้สังเกตอาการและอาการแสดงของภาวะช็อก แนะนำให้ดื่มน้ำและอาหาร และรีบแจ้งศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ
2. แผลอวัยวะถูกตัดขาด: การห้ามเลือด เก็บอวัยวะที่ถูกตัดขาดและนำส่วนที่ตัดขาดใส่ในถุงพลาสติกแล้วรัดปากถุงให้แน่น นำถุงพลาสติกที่ใส่ส่วนที่ตัดขาดนั้น ใส่ลงในถุงพลาสติก/ภาชนะที่มีน้ำแข็งอีกชั้น ห้ามเลือดปลายอวัยวะส่วนที่ถูกตัดขาด ห้ามแช่ลงไปในน้ำแข็งโดยตรง
3. แผลที่มีอวัยวะภายในทะลักออกมา: การห้ามเลือด ห้ามดันอวัยวะส่วนที่ยื่น โผล่ออกมากลับเข้าไป ปิดอวัยวะที่โผล่ออกมานั้นด้วยผ้าก๊อชชุบน้ำสะอาด สังเกตอาการและอาการแสดงของภาวะช็อกจากการเสียเลือด แนะนำ ดื่มน้ำและอาหาร รีบแจ้งศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ
4. บาดเจ็บที่ศีรษะและสมอง อาจเป็นแผลปิดหรือแผลเปิด การบาดเจ็บต่อสมอง อาจมีการกระทบกระเทือนต่อสมอง มีเลือดออกในโพรงสมอง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดภาวะความดันในสมองเพิ่มขึ้น ทำการห้ามเลือดด้วยวิธีปิดแผลโดยตรง ถ้าเลือดออกมามากใช้ผ้ายึด พันรัด สังเกตอาการเปลี่ยนแปลงทางสมอง เช่น ซึมลง ระดับความรู้สึกตัวลดลง พูดสับสน ปวดศีรษะมาก อาเจียนพุ่ง
5. ภาวะเลือดตกใน: เป็นอาการของการเสียเลือดภายในที่อาจเกิดภาวะช็อกได้ เช่น ซึม ซีด เหงื่อออก ตัวเย็น ชีพจรเบา เร็ว หายใจเร็ว คลื่นไส้ อาเจียน กระหายน้ำ การดูแลเบื้องต้น ประสานขอความช่วยเหลือ โทร 1669 โดยเร็วจัดทำให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าสบายให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ห้ามให้อาหารหรือน้ำจนกว่าทีมช่วยเหลือจะมาถึง
6. แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก: วิธีการปฐมพยาบาลใช้น้ำสะอาดล้างแผลเพื่อทำความสะอาดและลดอาการปวดแสบ ปวดร้อน ถอดเสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ถูกเผาไหม้ออก ส่วนเสื้อผ้าที่ถูกเผาไหม้อาจติดกับผิวหนัง เมื่อถอดเสื้อผ้าออกและพบว่ามีบาดแผลที่รุนแรง ควรหลีกเลี่ยงส่วนนั้น ป้องกันการติดเชื้อปิดแผลด้วยผ้าแห้งที่สะอาด ห้ามใช้น้ำมัน โลชั่น ยาสีฟัน หรือยาปฏิชีวนะทาบนแผลและทำให้ตุ่มพองแตก
7. แผลไหม้จากสารเคมี: วิธีการปฐมพยาบาล ใช้น้ำสะอาดชำระล้างหลาย ๆ ครั้ง โดยให้น้ำไหลผ่านในบริเวณที่ถูกสารเคมี เพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมีให้ได้มากที่สุด
8. แผลไหม้จากกระแสไฟฟ้า: ข้อควรพิจารณา ความปลอดภัยของสถานที่เกิดเหตุ พึงระวังว่าเสื้อผ้าอาจจะถูกเผาไหม้ติดกับผิวหนัง ผู้ป่วยมักจะมีอาการหนักกว่าที่สังเกตเห็นภายนอก ดูแลการหายใจและภาวะหัวใจหยุดเต้น

9. แผลกระดูกหัก: การดูแลเบื้องต้น ประเมินอาการ โทร 1669 จัดทำที่เหมาะสมหลังจาก
 แก้ภาวะคุกคามชีวิตแล้ว กรณีไม่มีบาดแผลประคบด้วยน้ำแข็งบริเวณที่ปวด บวม ผิดรูป ตามกระดูก
 ยึดติงกระดูกส่วนที่หักอยู่นิ่งมากที่สุด กรณีกระดูกหักและมีแผลเปิดเห็นมีกระดูก โผล่ ห้ามดัน
 กระดูกกลับเข้า ที่เด็ดขาด ทำการปฐมพยาบาลตามขั้นตอนการห้ามเลือดเหมือนแผลจากวัตถุหักคา
 ศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย (2547, หน้า 5-45) ได้ระบุเกี่ยวกับ
 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ไว้ดังนี้

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หมายถึง การช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อพบอุบัติเหตุแก่ผู้บาดเจ็บ
 ก่อนนำส่งโรงพยาบาล เพื่อป้องกันมิให้เกิดการบาดเจ็บเพิ่มเติม พิการหรือเสียชีวิต โดยมี
 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บาดเจ็บมีชีวิตรอด ไม่ให้ผู้บาดเจ็บได้รับอันตรายเพิ่มขึ้นและให้ผู้บาดเจ็บ
 ฟื้นกลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว มีหลักการ คือ อย่าตื่นตกใจให้สังเกตอาการผู้บาดเจ็บแล้ว
 ดำเนินการปฐมพยาบาลตามลำดับความสำคัญและนำส่งโรงพยาบาล

วิธีการปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. การห้ามเลือด มีวิธีการปฐมพยาบาล คือ กดที่บาดแผลโดยตรงกดบนเส้นเลือดใหญ่ที่
 ไปสู่บาดแผลให้แปดติดกับกระดูกท่อนเดียว ยกส่วนที่มีเลือดออกให้สูงกว่าหัวใจ พันหรือมัดด้วยผ้า

2. เลือดกำเดาไหล เมื่อเส้นเลือดในจมูกแตกจะพบว่ามีเลือดไหลออกมา วิธีการปฐม
 พยาบาล มีดังนี้ คือ ให้ผู้บาดเจ็บนั่งโน้มตัวไปด้านหน้า ห้ามแหงนหน้าเพราะเลือดไหลลงคอและ
 อาเจียนได้ใช้มือบีบปลายจมูกและให้หายใจทางปากโดยบีบปลายจมูกไว้ 10 นาที ให้คลายมือออก
 ถ้าเลือดไม่หยุดใน 30 นาที ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล เมื่อเลือดหยุดแล้วใช้ผ้าอุ่นเช็ดบริเวณจมูกและ
 ปาก ถ้ามีน้ำใส ๆ ไหลออกจากจมูกผู้บาดเจ็บหลังการบาดเจ็บบริเวณศีรษะให้รีบนำส่งโรงพยาบาล
 ทันที ข้อควรระวัง ห้ามผู้บาดเจ็บสูบน้ำมูก แคะ หรือขยี้จมูก

3. แผลฟกช้ำ เป็นบาดแผลที่เกิดจากการถูกของแข็งหนีบ หรือกระทบกระแทกไม่มี
 บาดแผลฉีกขาดหรือเลือดออกให้เห็นจากภายนอกแต่มีการฉีกขาดของเนื้อใต้ผิวหนังทำให้
 เลือดออกและค้างอยู่ใต้ผิวหนัง มักพบรอยช้ำบวมและสีผิวเปลี่ยนบริเวณอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ
 วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ประคบด้วยน้ำเย็นหรือน้ำแข็งเป็นระยะ ๆ ภายใน 24 ชั่วโมงแรก เพื่อเป็น
 การห้ามเลือด ภายใน 24 ชั่วโมงต่อมา ประคบด้วยน้ำอุ่น เพื่อลดอาการช้ำบวม ข้อควรระวัง
 ห้ามคลึง ขยี้ หรือนวดด้วยความร้อน เช่น ยาหม่อง ยาแก้เคล็ดขัดยอก ข้าวสุกร้อน ไข่ต้ม เพราะจะ
 ทำให้เลือดออกมากขึ้น

4. แผลถลอก เป็นแผลตื้น ๆ ที่มีผิวหนังลอกหลุด หรือชูดช่วนมีเลือดออกเล็กน้อย
 วิธีการปฐมพยาบาลดังนี้ ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่จนหมดสิ่งสกปรกใช้ผ้าสะอาดกดที่แผล
 เพื่อให้เลือดหยุด ใส่ยาสำหรับแผลสด อาจปิดแผลหรือไม่ก็ได้ ข้อควรระวัง อย่าให้แผลเปียกน้ำ

เพราะอาจทำให้แผลและ อักเสบง่าย

5. แผลถูกของมีคมบาด อาจเกิดจากเครื่องมือหรืออาวุธที่มีคม เช่น มีด ขวาน แก้วแตก เป็นต้น ลักษณะของแผลมักเป็นแผลขอบเรียบ อาจมีเลือดออกมากหรือน้อยขึ้นกับขนาดของแผล วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ แผลขนาดเล็กใช้นิ้วหัวแม่มือ หรือผ้าสะอาดกดที่แผลเพื่อห้ามเลือด ถ้าเป็นแผลขนาดใหญ่ให้ใช้ผ้าพันหลายชั้นและกดที่แผลโดยตรง ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่ใช้ผ้าสะอาดปิดแผล ถ้าแผลกว้างมาก มีเลือดออกและจำเป็นต้องเย็บแผล ให้ห้ามเลือดก่อน ไม่ต้องล้างแผล รีบนำส่งโรงพยาบาล ข้อควรระวัง อย่าให้แผลเปื่อยน้ำเพราะจะทำให้แผลและ อักเสบง่าย

6. แผลฉีกขาด เกิดจากของไม่มีคมบาด ขอบแผลจะกะรุ่งกะริ่ง ไม่เรียบ อันตรายของบาดแผลชนิดนี้ คือ การเสียเลือดมาก โดยเฉพาะในรายที่มีแผลลึกและกว้าง วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ห้ามเลือดโดยใช้ผ้าสะอาดวางทับที่ปากแผลและใช้มือกด ใช้ผ้าสะอาดพันทับแผลอีกครั้ง ยกบริเวณที่มีบาดแผลให้สูง (ถ้ายกได้) ถ้าแผลกว้างหรือลึกมากให้ห้ามเลือดโดยไม่ต้องล้างแผล รีบนำส่งโรงพยาบาล

7. แผลที่ศีรษะจากแรงกระแทกที่รุนแรงอาจทำให้เกิดการบาดเจ็บที่บริเวณศีรษะได้ ถ้าการบาดเจ็บนั้น เกิดเฉพาะที่หนังศีรษะและมีเลือดออกให้การดูแลเช่นเดียวกับการปฐมพยาบาลแผลฉีกขาด แต่ถ้ามีการกระทบกระเทือนที่สมองอาจทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตได้ วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ถ้าบาดแผลมีเลือดออก ให้ใช้ผ้าสะอาดกดตรงแผลเพื่อห้ามเลือด แล้วใช้ผ้าพันแผลทับ ถ้าแผลกว้างหรือลึกมาก หลังจากห้ามเลือดแล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล ถ้าศีรษะได้รับแรงกระแทก โดยไม่มีบาดแผลให้ปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้นอนพักนิ่ง ๆ ตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เลือดหรือเสมหะไหลออกสะดวก สังเกตอาการอย่างใกล้ชิด เพราะสมองอาจได้รับความกระทบกระเทือน ถ้ามีอาการผิดปกติทางสมองให้สังเกตว่ามีอาการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ หรือไม่ สังเกตความรู้สึกตัวของผู้บาดเจ็บ เช่น ไม่รับรู้เรื่องบุคคล, สถานที่และเวลา ซึมลง หรือมีอาเจียน ปวดศีรษะ ตรวจดูรูม่านตาทั้งสองข้างว่า มีขนาดและปฏิกิริยาต่อแสงเท่ากันหรือไม่ หากมีอาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาให้รีบนำส่งโรงพยาบาล และอย่าลืมบันทึกอาการเปลี่ยนแปลงของผู้บาดเจ็บอย่างละเอียด

8. แผลถูกแทงบริเวณหน้าอก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ใช้ผ้าสะอาดปิดแผลให้สนิทเพื่อห้ามเลือดและป้องกันลมเข้าไปในช่องอก ระหว่างนี้ห้ามให้อาหาร น้ำและยาทุกชนิด กดผ้าปิดแผลแล้วพันผ้าให้แน่น (การพันแผลให้พันในขณะที่ผู้บาดเจ็บหายใจออก) ให้ผู้บาดเจ็บนอนนิ่ง ๆ ในท่าที่ปลอดภัย โดยนอนตะแคงทับข้างที่บาดเจ็บ ถ้าแผลเปิดขนาดใหญ่มีลมเข้าและออกติดต่อกับช่องอกให้ใช้ผ้าหรือพลาสติก ขนาดเท่ากับแผล ปิดแผลโดยใช้พาสเตอร์ปิดไว้ 3 ด้าน อีกด้านปล่อยไว้ให้ลมออกจากช่องอกได้ เพื่อป้องกันลมคั่งในช่องอก รีบนำส่งโรงพยาบาล

9. แผลถูกกระแทกบริเวณท้อง เมื่อหน้าท้องถูกกระแทกอาจมีเลือดตกใน หรือมีการแตก

ของอวัยวะภายในช่องท้องเป็นสาเหตุให้ช็อก และตายได้ ซึ่งมีอาการดังต่อไปนี้ ปวดท้องมาก หน้าท้องแข็ง กดบริเวณหน้าท้องไม่ได้ หน้าซีด มือเท้าเย็น เหงื่อออก วิธีการปฐมพยาบาล มีดังต่อไปนี้ ให้นอนราบ ป้องกันการช็อก โดยห่มผ้าให้ร่างกายอบอุ่นและยกปลายเท้าสูงเล็กน้อย รีบนำส่งโรงพยาบาล

10. แผลบริเวณท้อง อาจเกิดการฉีกขาด ถูกฟัน อาจทำให้เสียเลือดมากและเสียชีวิตได้ วิธีการปฐมพยาบาล ดังต่อไปนี้ ให้ผู้บาดเจ็บนอนราบใช้ผ้าสะอาดปิดแผล แล้วใช้ผ้าอีกผืนพันรอบหน้าท้องให้แน่นพอควร ถ้าผู้บาดเจ็บไอหรืออาเจียน จัดให้นอนตะแคง และใช้มือกดเบา ๆ บริเวณแผล เพื่อป้องกันไม่ให้ลำไส้ไหลออกมา ป้องกันการช็อกโดยห่มผ้าให้ร่างกายอบอุ่นและยกปลายเท้าสูงเล็กน้อย นำส่งโรงพยาบาลทันที ห้ามให้อาหาร น้ำและยาทางปาก อย่าลืมนัดเหตุการณ์หายใจ และจับชีพจรถ้าไม่มีให้เป่าปากและนวดหัวใจ ถ้ามีเลือดออกมากขึ้นให้ใช้ผ้าสะอาดชิ้นใหม่ปิดทับลงไปอีกชั้นหนึ่ง

11. แผลไส้ทะลัก เมื่อมีบาดแผลบริเวณท้องและมีลำไส้ทะลักออกมาควรให้การช่วยเหลือ ดังนี้ ให้ใช้ผ้าสะอาดวางบนลำไส้แล้วพันรอบหน้าท้องให้แน่นพอควร จัดให้ผู้บาดเจ็บนอนราบ ถ้าผู้บาดเจ็บไอหรืออาเจียนให้ช่วยประคองบริเวณหน้าท้องโดยการกดเบา ๆ เพื่อไม่ให้ลำไส้ทะลักออกมามากขึ้น เพื่อป้องกันการช็อกโดยห่มผ้าให้ร่างกายอบอุ่นและยกปลายเท้าสูงเล็กน้อย นำส่งโรงพยาบาลทันที ห้ามให้อาหาร น้ำและยาทางปาก อย่าลืมนัดเหตุการณ์หายใจจับชีพจร ถ้าไม่มีให้เป่าปากและนวดหัวใจ ถ้ามีเลือดออกมากขึ้นให้ใช้ผ้าสะอาดชิ้นใหม่ปิดทับลงไปอีกชั้นหนึ่ง

12. แผลถูกยิง เมื่อถูกกระสุนเจาะทะลุผ่านเข้าไปในอวัยวะก่อให้เกิดการบาดเจ็บภายในที่เป็นอันตรายและอาจมีการติดเชื้อได้ บางครั้งทางเข้าของกระสุน อาจมองเห็นเป็นแผลเล็กแต่ด้านทางออกของกระสุนอาจใหญ่และเป็นแผลชอบกะรุ่งกะริ่ง วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ใช้ผ้าสะอาดปิดบนบาดแผล ยกส่วนที่เลือดออกให้สูงกว่าหัวใจ (ถ้ายกได้) ถ้ามีเลือดออกมาก หรือในรายที่มีบาดแผลขนาดใหญ่ เช่น แผลถูกยิงที่ท้อง หลัง หน้าอก กอ ให้ป้องกันอาการช็อก โดยให้ผู้บาดเจ็บนอนราบ ห่มผ้าให้ร่างกายอบอุ่น และยกปลายเท้าสูงเล็กน้อย รีบนำส่งโรงพยาบาล ห้ามให้อาหาร น้ำและยาทางปาก อย่าลืมนัดเหตุการณ์หายใจ และชีพจรถ้าไม่มีให้เป่าปากและนวดหัวใจ ถ้ามีเลือดออกมากขึ้น ให้ใช้ผ้าสะอาดชิ้นใหม่ปิดทับลงไปอีกชั้นหนึ่ง

13. แผลที่มีวัตถุปักคา ถ้าผู้บาดเจ็บมีวัตถุปักคาอยู่ในอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย มีวิธีการปฐมพยาบาล ดังต่อไปนี้ ดึงวัตถุที่เสียบคาออกเด็ดขาดเพราะจะทำให้เลือดออกมากขึ้น ใช้ผ้าสะอาดกดรอบ ๆ วัตถุนั้น ระวังอย่าให้วัตถุนั้นกดลงลึกลงไปอีก ถ้าไม่สามารถหาผ้าสะอาดกดรอบแผลได้ให้ใช้ผ้ายึดพันเหนือและใต้วัตถุนั้น ให้วัตถุนั้นอยู่นิ่งที่สุด รีบนำส่งโรงพยาบาล

14. แผลที่มีอวัยวะถูกตัดขาด เมื่อประสบอุบัติเหตุอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดถูกตัดขาด

ควรให้การช่วยเหลืออย่างถูกต้อง วิธีการปฐมพยาบาล ดังต่อไปนี้ ห้ามเลือดบริเวณที่ถูกตัดขาด โดยการใช้ผ้าสะอาดกดบนบาดแผลและพันด้วยผ้าอีกชั้นหนึ่งให้แน่นพอควรยกส่วนหนึ่งให้สูงขึ้น นำอวัยวะส่วนที่ขาดใส่ถุงพลาสติกมัดปากถุงให้แน่น แล้วใส่กระติกน้ำแข็งที่ผสมน้ำ รีบนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล อย่าลืมนำอวัยวะส่วนที่ขาดไปโรงพยาบาลพร้อมผู้บาดเจ็บและจดเวลาของการเกิดอุบัติเหตุไว้ด้วย

15. แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระดับความรุนแรงของแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก มี 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับตื้น รุนแรงน้อยผิวหนังเป็นสีแดง ปวดแสบร้อนเล็กน้อย

ระดับที่ 2 รุนแรงปานกลางผิวหนังเป็นสีแดง พอง มีน้ำใส ๆ อยู่ข้างใน ปวดแสบร้อนมาก ถ้าตุ่มพองไม่ใหญ่แผลจะหายและแห้ง หลุดล่อนไปเอง ภายใน 3-7 วัน

ระดับที่ 3 รุนแรงมาก หนังกำพร้าหลุดไปจนเห็นเนื้อสีขาว ถ้าอาการรุนแรงแผลอาจลึกถึงกล้ามเนื้อและกระดูกผู้บาดเจ็บจะเจ็บปวดมาก ร่างกายอาจเสียน้ำและเกลือแร่จำนวนมาก กระทบน้ำ หดสติและเสียชีวิตในที่สุด

15.1 ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก บริเวณใบหน้า คอ หน้าอก และอวัยวะเพศ จะมีความรุนแรงมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ของร่างกาย และต้องช่วยเหลือทันทีเพราะผู้บาดเจ็บอาจหายใจไม่ได้ ซึ่งมีวิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ตะโกนขอความช่วยเหลือทันทีให้ผู้บาดเจ็บนอนราบ ใช้น้ำสะอาดจำนวนมากหรือใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำวางบริเวณบาดแผล เพื่อลดความร้อนนาน ๆ อย่างน้อย 10 นาที หรือจนกว่าอาการปวดแสบปวดร้อนจะลดลง คลายเสื้อผ้าที่อยู่บริเวณรอบคอและหน้าอก เพื่อให้ผู้บาดเจ็บหายใจสะดวก ป้องกันอาการช็อก โดยห่มผ้าให้ร่างกายอบอุ่นและยกปลายเท้าสูงเล็กน้อย รีบนำส่งโรงพยาบาล ตรวจสอบการหายใจและชีพจรตลอดเวลา ถ้าไม่หายใจและไม่มีชีพจรให้ทำการเป่าปากและนวดหัวใจ

15.2 แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวกมือ แขน ขา เท้า ส่วนมากเป็นแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระดับที่ 2 หรือ 3 ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากแพทย์ อาจเกิดแผลเป็นและความพิการภายหลัง วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้ผู้บาดเจ็บนอนราบ ใช้น้ำสะอาดราดบริเวณบาดแผลมาก ๆ นานอย่างน้อย 10 นาที หรือจนกว่าอาการปวดแสบร้อนจะลดลง ถอดเครื่องประดับ เช่น แหวน กำไล นาฬิกา ออก ปิดหรือพันแผลด้วยผ้าสะอาด ถ้าเป็นที่มืออาจใช้ถุงพลาสติกสะอาดหุ้ม นำส่งโรงพยาบาล ห้ามใช้น้ำแข็ง หรือน้ำเย็นจัดราดบริเวณบาดแผล ห้ามดิ่งสิ่งที่ติดแน่นอยู่กับบาดแผล ออก ห้ามจับต้องบาดแผลโดยไม่จำเป็น ห้ามทำให้แผลที่พองน้ำแตก ห้ามทายา จี้ผึ้ง โลชั่น น้ำปลาทู ยาสีฟัน หรือสิ่งอื่นใดนอกจากน้ำสะอาดเท่านั้น ห้ามถอดเสื้อผ้า ถ้าจำเป็นให้ใช้วิธีตัดออกเท่านั้น ห้ามใช้ผ้าที่มีขน หรือสำลีปิดแผล

15.3 แผลไหม้จากกรดและด่างที่ผิวหนัง สารเคมีที่สำคัญที่ทำให้ผิวหนังถูกทำลาย และเกิดบาดแผลไหม้ที่รุนแรง ได้แก่ กรด หรือด่าง ผู้บาดเจ็บจะมีอาการปวดแสบ ร้อนมาก ผิวหนัง อาจถูกทำลายตั้งแต่ผิวหนังชั้นบนจนถึงกล้ามเนื้อ ผู้ช่วยเหลือต้องใส่ถุงมือหรือเครื่องป้องกันก่อน เข้าไปให้การช่วยเหลือ มิฉะนั้นตนเองจะได้รับอันตรายจากกรด หรือด่างในที่เกิดเหตุ วิธีการปฐม พยาบาล ดังนี้ ใช้น้ำสะอาดบริเวณแผลมาก ๆ นานอย่างน้อย 10 นาที หรือจนกว่าอาการปวดแสบ ร้อนลดลง พยายามล้างสารเคมีออกให้มากที่สุด ถ้าเป็นบริเวณข้อมือ แขน ให้ถอดเครื่องประดับ เช่น แหวน กำไล ปิดแผลด้วยผ้าสะอาด นำส่งโรงพยาบาล อย่าจับต้องแผลโดยไม่จำเป็น ห้ามทายา ทุกชนิด โลชั่น ครีม บริเวณแผล ห้ามใช้ผ้าที่มีขนปุย ๆ ปิดแผล

16. ข้อเคล็ด ข้อเคลื่อน

16.1 ขากรรไกรเคลื่อน หมายถึง กระดูกขากรรไกรล่างเคลื่อนหลุดออกจากที่ หรือที่ เรียกว่า “ขากรรไกรค้าง” เกิดจากการอ้าปากกว้างกว่าปกติ หรืออุบัติเหตุอื่น ๆ มักจะมีอาการปวด เจ็บ ขากรรไกรแข็ง ขยับไม่ได้ วิธีการปฐมพยาบาล ดังต่อไปนี้ ให้ผู้บาดเจ็บอยู่นิ่ง ๆ ใช้ผ้าสามเหลี่ยม ผูกพุงกางไว้ นำส่งโรงพยาบาล ห้ามดบที่ค้าง โดยเด็ดขาด

16.2 ข้อไหล่หลุด คือ ส่วนของกระดูกบริเวณข้อไหล่เคลื่อนหรือหลุดออกจากที่เดิม จากการกระชากอย่างแรง หรือเกิดร่วมกับกระดูกหัก มีอาการปวด บวม เจ็บ ไม่มีแรง ยกแขนไม่ขึ้น ซึ่งห้ามดึงข้อให้เข้าที่เอง วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้ข้อพักนิ่ง เข้าเฝือกชั่วคราว หรือใช้ผ้ามัดให้ ส่วนนั้นอยู่นิ่ง ๆ งดอาหารน้ำไว้และยาทุกชนิด นำส่งโรงพยาบาล

16.3 ข้อเท้าเคล็ด ข้อเท้าแพลง เกิดจากการเคลื่อนไหวผิดท่า ทำให้เกิดการหมุน พลิก บิด ของข้อเท้า เช่น เดินพลาด ตกหลุมเหยียบก้อนหิน ถูกกระแทก หรือของหล่นทับ มักมีอาการ ปวด บวม เจ็บ เคลื่อนไหวไม่ถนัด ซึ่งห้ามประคบด้วยความร้อนใน 24 ชั่วโมงแรก วิธีการปฐม พยาบาล ดังนี้ ให้ข้อเท้าที่ได้รับบาดเจ็บพักนิ่ง ๆ ห้ามเดิน ยกเท้าให้สูงเล็กน้อยเพื่อห้ามเลือดและ ลดบวม ประคบด้วยความเย็นทันที นานอย่างน้อย 20 นาที ยึดข้อเท้าให้หนึ่งด้วยผ้ายึด ถ้าสวมรองเท้า ผ่าใบหรือรองเท้าที่ผูกด้วยเชือกให้คลายเชือกผูกรองเท้าแต่ไม่ต้องถอดรองเท้า

17. กระดูกหัก หมายถึง ส่วนของกระดูกที่แตก หัก หรือร้าวจากแรงกระตุก ถูกตี หกล้ม ตกจากที่สูง เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งเป็นการหักแบบธรรมดาไม่มีบาดแผล หรืออาจหักแบบรุนแรง เช่น กระดูกหักและมีบาดแผลร่วมด้วย จะมีอาการปวด บวม เจ็บ รูปร่างเปลี่ยน เคลื่อนไหวไม่ได้ หรือเคลื่อนไหวผิดปกติ อาจมีเลือดออก บางรายอาจซีด ห้ามดึง ดัน คัด บิด บริเวณที่หัก วิธีการ ปฐมพยาบาล มีดังนี้ ให้ส่วนที่บาดเจ็บอยู่นิ่ง ๆ และหยุดการเคลื่อนไหว เข้าเฝือกชั่วคราว หรือ ดามส่วนที่หัก โดยห้ามพันเฝือกทับส่วนที่หัก เคลื่อนย้ายส่งโรงพยาบาล

17.1 จมูกหัก อาจเกิดจากการกระแทกอย่างแรงที่คั้งจมูก อาการ ปวด บวม ช้ำ หรือ

มีเลือดออกทางจมูก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ นั้งโน้มตัวมาข้างหน้าเล็กน้อย ถ้ามีเลือด ออกให้บีบจมูกแล้วหายใจทางปาก ประคบเบา ๆ ด้วยความเย็น รีบนำส่ง โรงพยาบาล

17.2 ไหลปร่าหัก ห้ามดึง ดัน คัด บิด บริเวณที่หัก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ประคองแขนตรงข้อศอกข้างที่บาดเจ็บและพาดมือไว้บนหน้าอก ระวังให้ส่วนที่หักอยู่นิ่ง ๆ ใช้ผ้าสามเหลี่ยมห่อแขนข้างที่บาดเจ็บให้ติดกับลำตัว โดยให้ชายผ้าอ้อมไปด้านหลังแล้วผูกปมบนหัวไหล่ด้านตรงข้ามที่ไหลปร่าหัก ใช้ผ้าอีกผืนหนึ่งพันทับเพื่อให้แขนแนบติดกับลำตัว ห้ามพันทับส่วนที่หัก นำส่ง โรงพยาบาล

17.3 ดันแขนหัก อย่างดึง ดัน คัด บิด บริเวณที่หัก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้แขนข้างที่หักอยู่นิ่ง ๆ ตามแขนด้วยไม้หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ มัดปลายเฝือกทั้ง 2 ข้าง ให้แน่นพอควร ห้ามพันทับส่วนที่หัก ใช้ผ้าสามเหลี่ยมคล้องแขน นำส่ง โรงพยาบาล

17.4 ข้อศอกหัก อย่างดึง ดัน คัด บิด บริเวณที่หัก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้แขนที่หักอยู่นิ่ง ๆ ใช้ไม้ หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ ตาม โดยให้ข้อศอกอยู่กึ่งกลางไม้และปลายไม้ทั้ง 2 อยู่ระหว่างข้อมือกับต้นแขน ห้ามพันทับส่วนที่หัก มัดปลายไม้ทั้ง 2 ข้าง ให้แน่นพอสมควรให้ผู้ป่วยบาดเจ็บใช้มืออีกข้างหนึ่งประคองแขนที่หัก นำส่ง โรงพยาบาล

17.5 กระดูกซี่โครงหัก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้ผู้ป่วยเจ็บอยู่นิ่ง ๆ ใช้หมอนเล็ก ๆ หรือผ้าห่มรองระหว่างแขนกับหน้าอกตรงซี่โครงที่หัก ใช้ผ้าพันทับให้ติดกับลำตัว นำผู้ป่วยเจ็บส่งโรงพยาบาล ให้ทำกึ่งนั่งกึ่งนอน

17.6 ข้อเท้าหัก อย่างดึง ดัน คัด บิด บริเวณที่หัก วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ให้ขาข้างที่หักอยู่นิ่ง ๆ ใช้ผ้าขนหนูม้วนตามยาว วางแนบรอบข้อเท้าทั้ง 2 ข้าง แล้วใช้ผ้ามัดเป็นเปลาะ ๆ ห้ามพันทับส่วนที่หัก มัดขาข้างเจ็บให้ติดกับขาข้างดี นำส่ง โรงพยาบาล

18. การบาดเจ็บของกระดูกคอและกระดูกสันหลัง เป็นอุบัติเหตุที่เกิดจากการตกจากที่สูงหรืออุบัติเหตุทางรถยนต์ ทำให้เกิดอันตรายรุนแรงถึงพิการและเสียชีวิตได้ ถ้าหากได้รับการช่วยเหลือจากผู้ไม่มีความรู้หรือให้การปฐมพยาบาลและเคลื่อนย้ายไม่ถูกวิธี วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้ ถ้าบาดเจ็บบริเวณศีรษะและคอ ให้ศีรษะและคออยู่นิ่ง ๆ โดยให้ผู้ช่วยเหลือประคอง ศีรษะบริเวณกบหูทั้ง 2 ข้าง ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์พันทับหลายชั้น ทำปลอกคอชั่วคราวสวมไว้ได้คาง ถ้ามีการบาดเจ็บบริเวณกระดูกสันหลังด้วยให้ใช้ผ้าห่มม้วนวางรอบศีรษะ ลำตัว แขนและระหว่างขาเพื่อไม่ให้เคลื่อนไหว ให้ผู้ป่วยนอนนิ่ง ๆ ขอความช่วยเหลือ รีบนำส่ง โรงพยาบาล

การเคลื่อนย้ายประสภภัยที่ได้รับบาดเจ็บ

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553) การลำเลียงขนย้ายและการดูแลระหว่างนำส่ง (Care in Transit) หลักสำคัญยิ่งในการลำเลียงขนย้ายผู้ป่วยเจ็บ คือ การไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บซ้ำเดิม

ต่อผู้ป่วย ผู้ที่ทำหน้าที่ลำเลียงขนย้ายจะต้องผ่านการฝึกอบรมเทคนิควิธีการมาเป็นอย่างดีในการขนย้ายและจะต้องมีการประเมินสภาพผู้ป่วยเจ็บเป็นระยะ ๆ ปฏิบัติการบางอย่างอาจกระทำบนรถฉุกเฉินในขณะที่ลำเลียง นำส่งได้ เช่น การให้สารน้ำ การตามส่วนที่มีลำดับรองลงมา เป็นต้น การนำส่งสถานพยาบาล (Transfer to Definitive Care) การนำผู้ป่วยเจ็บไปส่งยังสถานที่ใด เป็นการชี้ชะตาชีวิตและมีผลต่อผู้ป่วยเจ็บได้เป็นอย่างมาก การนำส่งจะต้องใช้ดุลยพินิจว่าสถานพยาบาลที่จะนำส่งสามารถรักษาผู้ป่วยเจ็บรายนั้น ๆ ได้เหมาะสมหรือไม่ มิฉะนั้นแล้ว เวลาที่เสียไปกับความสามารถที่ไม่ถึงและไม่พร้อมของสถานพยาบาลนั้น ๆ จะทำให้เกิดการเสียชีวิต พิการ หรือมีปัญหาในการรักษาพยาบาลอย่างไม่ควรจะเกิดขึ้น

ศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย (2547, หน้า 47-49) หลักการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ ถ้าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายให้ปฏิบัติตามนี้ ใช้ผู้ช่วยอุ้มยกอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป ต้องมี 1 คน ที่ทำหน้าที่ประกองศีรษะโดยให้คอและหลังอยู่ในแนวเดียวกันตลอดเวลา ผู้ช่วยอีก 6 คนสอดมือใต้กระดูกสันหลังของผู้บาดเจ็บ โดยให้กระดูกสันหลังของผู้บาดเจ็บอยู่บนฝ่ามือของทุกคนให้สัญญาณนับ 1-2-3 และอุ้มยกพร้อมกัน 7 คน วางบนกระดานหรือเปลแฉ่งกำหนดความกว้างเท่ากับไหล่และยาวเท่ากับความสูงของผู้บาดเจ็บ มัดผู้บาดเจ็บให้ติดกับไม้กระดานหรือเปลแฉ่ง รีบนำส่งโรงพยาบาล

การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. การเคลื่อนย้ายโดยไม่ใช้อุปกรณ์ ได้แก่ การพุง อุ้ม ขี่หลัง ลาก แบก
2. การเคลื่อนย้ายโดยใช้อุปกรณ์ ได้แก่ การใช้ผ้าขาวม้า ใช้เสื่อ ใช้เก้าอี้ ใช้ผ้าห่ม

ผ้าปูที่นอน

หลักและวิธีการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยในกรณีสงสัยว่ามีการบาดเจ็บของกระดูกคอและกระดูกสันหลัง การเคลื่อนย้ายโดยใช้เปลหรือไม้แฉ่งรองให้ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินอยู่ในท่านอนราบ พลิกตะแคงแบบท่อนไม้ เลื่อนเปลเข้าชิดด้านลำตัว พลิกผู้ประสบภัยนอนหงายบนเปล ชีตบริเวณคอและลำตัวให้อยู่ในแนวตรงก่อนเคลื่อนย้าย

กำหนดการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ (2553) ได้กำหนดการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีว่าเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนไม่ว่าจะเป็นเหตุที่เกิดจากการหกคร่ำไหล เพลิงไหม้หรือการระเบิดของสารเคมีในระหว่างขนส่ง หากอยู่ใกล้จุดเกิดเหตุมากที่สุด หรือเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์เป็นคนแรก สิ่งที่ต้องดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1. มองหาผู้บาดเจ็บหรือหมดสติในบริเวณที่เกิดเหตุอย่างระมัดระวัง ในระยะห่างอย่างน้อย 50 เมตร ทางด้านเหนือลม หากประเมินสถานการณ์แล้วว่าสามารถเข้าช่วยผู้บาดเจ็บหรือ

หมดสติได้ โดยไม่มีความเสี่ยงอันตรายใด ๆ ให้รีบเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปอยู่ในที่อากาศบริสุทธิ์ทันที

2. รีบแจ้งหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินของห้องที่เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ สถานที่เกิดเหตุที่แน่นอน ประเภทของรถบรรทุกหรือสัญลักษณ์รูปร่างของภาชนะบรรจุสารเคมี สัญลักษณ์หรือป้ายที่แสดงถึงชนิดของสารเคมี หมายเลขสหประชาชาติ (UN Number) ตัวเลข 4 หลักที่ติดบนภาชนะบรรจุหรือข้างรถ ชื่อของบริษัทขนส่งและหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินที่ติดข้างรถ มีไฟไหม้หรือสารเคมีรั่วไหลในที่เกิดเหตุหรือไม่ โดยสังเกตจากกลุ่มควันหรือกลิ่น จำนวนผู้บาดเจ็บและร่องรอยความเสียหาย สภาพแวดล้อมใกล้เคียง ได้แก่ แหล่งน้ำ ชุมชน โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น

3. เข้าสู่ที่เกิดเหตุทางด้านเหนือลม อย่างจอร์จนในที่ที่เป็นทางผ่านของสารเคมีที่รั่วไหล อย่าขับรถผ่านกลุ่มควันสารเคมี ให้ระลึกร่วมว่ายานพาหนะเป็นแหล่งกำเนิดประกายไฟ อาจทำให้เกิดสถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้น

4. ห้ามก่อให้เกิดประกายไฟใด ๆ ในบริเวณใกล้จุดเกิดเหตุ เนื่องจากอาจมีไอระเหยของสารเคมีหรือก๊าซที่ติดไฟได้ในบริเวณนั้น

5. กั้นเขตอันตรายเบื้องต้นในรัศมี 75 เมตร เพื่อให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทีมปฏิบัติการฉุกเฉินที่จะเข้ามาระงับเหตุในจุดที่ปลอดภัย ถ้าเกิดไฟไหม้ในรถขนสินค้าให้กั้นเขตอันตรายในรัศมี 150 เมตร สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง (แนวกั้นเขตอันตรายอาจปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์)

6. กั้นการจราจรผ่านจุดเกิดเหตุ ห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปใกล้พื้นที่อันตราย

7. แจ้งเตือนประชาชนให้เตรียมการอพยพเคลื่อนย้ายออกจากบริเวณที่กลุ่มก๊าซหรือไอระเหยสารเคมีหนาแน่นเคลื่อนที่ผ่าน

8. ถ้าพบว่ามีสารรั่วไหลของสารเคมีลงที่ระบายน้ำ คู คลอง แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณของสารเคมีที่รั่วไหลลงแหล่งน้ำแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

9. ห้ามเหยียบบนสารเคมีที่รั่วไหล

10. ห้ามเปิดท้ายรถของยานพาหนะที่ประสบภัย เนื่องจากอาจมีไอระเหยของสารเคมีที่มีความเข้มข้นสูงรั่วไหลออกมา ทำให้เกิดอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้

11. รีบโทรแจ้งหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในท้องที่เกิดเหตุทันที ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการกทม. 1555 กรมควบคุมมลพิษ 1650 มือถือ 08-9968-1131 ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม 0-2280-8000 ตำรวจดับเพลิง 199 ตำรวจทางหลวง 1193 และตำรวจทางด่วน 1543

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับกฎหมายบางประการที่ อาสาสมัครผู้กู้ภัยต้องมีความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางถนนเพื่อจะได้หลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานที่ขัดกับกฎหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ เลือกรวบรวมศึกษาวิจัย ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (2550) ได้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 52 ก วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2550 หน้า มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ดังนี้

1. คำนิยาม (มาตรา 4)

“สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อ สาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย แก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐและให้ หมายรวมรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งแต่ไม่หมายรวมถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายรวมถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

2. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

2.1 องค์ประกอบ (มาตรา 6) ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด 23 คน โดยมี นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรี มอบหมายเป็นประธานกรรมการรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรอง ประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและ เลขานุการ ข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วย เลขานุการ

2.2 อำนาจหน้าที่ (มาตรา 7) กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3. หน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 11) ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีอำนาจหน้าที่ จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีจัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหา มาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติให้ การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงาน ภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย แนะนำ ให้คำปรึกษาและอบรมเกี่ยวกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงาน ภาคเอกชน ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในแต่ละระดับและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ กรมจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยขึ้นในบางจังหวัดตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงาน ในจังหวัดนั้น และจังหวัด ใกล้เคียง และจะให้มีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขึ้น เพื่อกำกับดูแลและ สนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดหรือตามที่ผู้อำนวยการจังหวัด มอบหมายก็ได้ (มาตรา 11) โดยให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตเดิมเป็นศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยตาม พ.ร.บ. นี้ (มาตรา 57)

4. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้มีการจัดทำแผน 3 ระดับ ดังนี้
ระดับที่ 1 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละ ประเภทและหน่วยงานภาคเอกชน โดยต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนด เช่น แนวทางมาตรการ งบประมาณ ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ แนวทาง วิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของรัฐและองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรอุปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึง การฝึกอบรมและ ประชาชน แนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ และฟื้นฟูแล้วนำเสนอแผนขอความเห็นชอบจาก คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อให้ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ (มาตรา 11 และมาตรา 12)

ระดับที่ 2 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและมีสาระสำคัญอื่น ดังต่อไปนี้ (มาตรา 16 และมาตรา 17)

ระดับที่ 3 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและ ผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอน ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้ มีเครื่องหมาย สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิด หรือจะเกิด สาธารณภัย แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการประสาน งานกับองค์การสาธารณกุศล

5. การบัญชาการ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของบุคคล ดังต่อไปนี้

5.1 นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 31 กรณี เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง)

5.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ มีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไป ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและมีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัครได้ ทั่วราชอาณาจักร (มาตรา 13)

5.3 ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย แห่งชาติ มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและปฏิบัติหน้าที่ตาม ที่ผู้บัญชาการมอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการรองจากผู้บัญชาการ (มาตรา 13)

6. การปฏิบัติ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัครในเขต พื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

6.1 อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้อำนวยการกลาง มีหน้าที่ป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร (มาตรา 14)

6.2 ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบใน การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด (มาตรา 15)

6.3 นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 18)

6.4 นายอำเภอ (รวมปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) เป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ (มาตรา 4 ประกอบกับมาตรา 19)

6.5 ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (นายกองค้การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยาและหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง) เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย (มาตรา 4 ประกอบกับมาตรา 20)

6.6 เจ้าพนักงานให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ โดยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 39)

6.7 อาสาสมัครให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และตามที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 41)

6.8 องค์กรสาธารณกุศลหรือบุคคลที่มาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย สามารถช่วยเหลือหรือบรรเทาสาธารณภัยได้ตามที่ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายได้มอบหมายภารกิจให้ (มาตรา 42)

7. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

7.1 เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น โดยผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตน และในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี (มาตรา 21 และมาตรา 22)

7.2 กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบ โดยเร็ว และกรณีผู้อำนวยการท้องถิ่น

มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา 22)

7.3 ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น (มาตรา 23)

7.4 เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไปและในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา 24)

7.5 กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วยและหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่ายให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้น ออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตาม เจ้าพนักงาน มีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา 26)

7.6 ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจ ความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐานพร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา 30)

7.7 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับหน่วยทหาร ในการบริหารจัดการสาธารณภัย (มาตรา 46) กำหนดให้หน่วยทหารเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนและกรณีเกิดสาธารณภัยขึ้น หากต้องมีหน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการกำหนดให้ต้องจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร กับผู้บัญชาการทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

7.8 ในกรณีที่องค์การสาธารณกุศลหรือบุคคลใดเข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัยให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจมอบหมายภารกิจหรือจัดสถานที่ให้องค์การสาธารณกุศลและบุคคลดังกล่าวในการให้ความช่วยเหลือ

ได้ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้การช่วยเหลือหรือบรรเทาสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ ผู้อำนวยการแจ้งให้องค์การสาธารณกุศลและบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด หรือแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครและวิธีการ ประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่

8. ข้อห้ามและบทลงโทษ

8.1 ห้ามบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนำเอาความลับ ซึ่งได้มาระหว่างปฏิบัติงานไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเปิดเผยความลับนั้นแก่ผู้อื่นโดยไม่มี อำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือแก่การประกอบ อาชีพของผู้นั้น หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 48)

8.2 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อขบวนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ผู้อำนวยการท้องถิ่นใน การดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งข้าราชการ ฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัครและบุคคลใด ๆ ใน เขตของครุปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตาม ความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และยานพาหนะของหน่วยงาน ของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตของครุปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใช้เครื่องมือสื่อสาร ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตของครุปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิด สาธารณภัยหรือท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ขอความช่วยเหลือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นใน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนดจัด ให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 49)

8.3 ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่ปิดกั้นที่ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง โดยไม่มีอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของผู้ผู้อำนวยการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับ ไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีที่เป็นเจ้าของพื้นที่ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ ได้รับมอบหมายอาจจะเรียกมากดักเตือนแทนการดำเนินคดีก็ได้ (มาตรา 41)

8.4 ในขณะเกิดสาธารณภัย ผู้ใดแต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของ อาสาสมัครหรือขององค์การสาธารณกุศลและเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย โดยมีได้เป็น

อาสาสมัครหรือขององค์การสาธารณกุศลดังกล่าว เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลดังกล่าวต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 53)

8.5 ห้ามแสดงตนเป็นอาสาสมัคร เจ้าพนักงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในหน่วยงาน
หรือใช้ชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเรียกรับหรือหาประโยชน์
สำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมีขอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสอง
หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553)

1. คำนิยาม

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดไว้ว่า “รถฉุกเฉิน หมายความว่า
รถดับเพลิงและรถพยาบาลของราชการบริหารส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหาร
ส่วนท้องถิ่น หรือรถอื่นที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีใช้ไฟสัญญาณ แสงวับวาบ หรือให้ใช้เสียง
สัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่จะกำหนดให้”

2. การใช้ไฟสัญญาณและเสียงสัญญาณไซเรน

มาตรา 13 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถทุกชนิดในทางเดินรถใช้
ไฟสัญญาณแสงวับวาบเสียงสัญญาณไซเรน เสียงสัญญาณที่เป็นเสียงนกหวีดเสียงที่แตกพร่า เสียง
หลายเสียง เสียงดังเกินสมควรหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราช
กิจจานุเบกษา” วรรคสอง กำหนดว่า “อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้รถฉุกเฉิน รถในราชการทหารหรือ
ตำรวจหรือรถอื่นใช้ไฟสัญญาณวับวาบหรือให้เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นได้
ในการนี้อธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ไฟสัญญาณหรือเสียงสัญญาณรวมทั้งกำหนด
เครื่องหมายที่แสดงถึงลักษณะของรถดังกล่าวด้วยก็ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา 75 ในขณะที่ผู้ขับขี่รถฉุกเฉินไปปฏิบัติหน้าที่ ผู้ขับขี่มีสิทธิดังนี้ 1) ใช้ไฟสัญญาณ
แสงวับวาบ ใช้เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกำหนดไว้ 2) หยุดรถ
หรือจอดรถ ณ ที่ห้ามจอด 3) ขับรถเกินอัตราความเร็วที่กำหนดไว้ 4) ขับรถผ่านสัญญาณจราจรหรือ
เครื่องหมายจราจรใด ๆ ที่ให้รถหยุด แต่ต้องลดความเร็วของรถให้ช้าลงตามสมควร 5) ไม่ต้อง
ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือข้อบังคับการจราจรเกี่ยวข้องช่องทางทิศทางของการขับ
รถหรือการเลี้ยวรถที่กำหนดไว้ โดยผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังตามควรแก่กรณี

มาตรา 76 เมื่อคนเดินเท้า ผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์เห็นรถฉุกเฉินในขณะที่ปฏิบัติ
หน้าที่ใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ หรือได้ยินเสียงสัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่
อธิบดีกำหนดไว้ คนเดินเท้า ผู้ขับขี่หรือผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์ต้องให้รถฉุกเฉินผ่านไปก่อนโดยปฏิบัติ

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดเงื่อนไขในการใช้ไฟสัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณ

ไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นและเครื่องหมายแสดงลักษณะของรถฉุกเฉิน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 อธิบดีกรมตำรวจกำหนดเงื่อนไขในการใช้สัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่น และเครื่องหมายแสดงลักษณะของรถฉุกเฉิน โดยออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดเงื่อนไขในการใช้ไฟสัญญาณ วับวาบ เสียงสัญญาณ ไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นและเครื่องหมายแสดงลักษณะของรถฉุกเฉิน ลงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ข้อ 2 การขออนุญาตติดตั้งใช้ไฟสัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณ ไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นให้เป็นไปตามประกาศของกรมตำรวจ

ข้อ 3 รถที่จะอนุญาตให้ติดตั้งใช้ไฟสัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณ ไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นและเครื่องหมายแสดงลักษณะของรถฉุกเฉิน จะต้องเป็นรถดังนี้

- 3.1 รถในราชการทหารหรือตำรวจ
- 3.2 รถดับเพลิงและรถพยาบาลของทางราชการ
- 3.3 รถอื่นที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจ

รถตามข้อ 3.3 จะต้องมิลักษณะตามที่อธิบดีกรมตำรวจได้มีประกาศ กำหนดไว้

ข้อ 4 รถที่จะใช้ไฟสัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณ ไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่น จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมตำรวจเสียก่อนจึงจะติดตั้งใช้ได้

หนังสืออนุญาตตามความในวรรคก่อนให้เป็นไปตามแบบท้ายข้อกำหนดนี้และให้มีอายุไม่เกินกว่า 2 ปี นับแต่วันอนุญาต หนังสืออนุญาตดังกล่าวให้เก็บไว้ที่รถเพื่อแสดงต่อเจ้าพนักงานได้ทันที

ข้อ 5 ลักษณะของไฟสัญญาณวับวาบ เสียงสัญญาณ ไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่น

5.1 ไฟสัญญาณจะต้องติดตั้งบนหลังคาให้เห็นได้ชัดเจน แสงของไฟสัญญาณจะต้องส่องออกทางด้านหน้ารถกระพริบวับวาบหรือหมุนให้แสงส่องวับวาบโดยรอบรถก็ได้ สีของแสงไฟสัญญาณให้ใช้ ดังนี้

- 5.1.1 แสงแดง สำหรับรถในราชการทหารหรือตำรวจและรถ ดับเพลิง
- 5.1.2 แสงน้ำเงิน สำหรับรถพยาบาล
- 5.1.3 แสงเหลือง สำหรับรถอื่น

5.2 เสียงสัญญาณ ให้ใช้ ดังนี้

5.2.1 เสียงสัญญาณ ไซเรน สำหรับรถในราชการทหารหรือตำรวจ รถดับเพลิง และรถอื่นตามที่อธิบดีกรมตำรวจเห็นสมควร

5.2.2 เสียงสัญญาณหลายเสียง (เสียงสูงต่ำสลับกัน) สำหรับรถพยาบาล

ข้อ 6 เครื่องหมายแสดงลักษณะของรถฉุกเฉิน

6.1 รถฉุกเฉินยกเว้นรถในราชการทหารหรือตำรวจจะต้องมีข้อความว่า รถฉุกเฉิน ได้รับอนุญาตแล้วเป็นตัวอักษรสีแดงพื้นสีขาว มีขนาดความสูง 10 เซนติเมตร ติดตั้งไว้ที่ด้านข้างรถ ทั้งสองด้าน

6.2 รถดับเพลิงเอกชน ให้มีข้อความว่า หน่วยอาสาสมัครบรรเทา สาธารณภัย (ชื่อหน่วยงาน).....เป็นตัวอักษรสีขาว มีขนาดความสูง 10 เซนติเมตร เหนือข้อความตามข้อ 6.1

6.3 รถพยาบาลเอกชน ให้มีข้อความระบุชื่อหน่วยงาน เป็นตัวอักษรสีน้ำเงิน มีขนาดความสูง 10 เซนติเมตร เหนือข้อความตามข้อ 6.1

6.4 รถอื่นปฏิบัติทำนองเดียวกับข้อ 6.3 โดยตัวอักษรเป็นสีขาวอยู่ภายในกรอบพื้นสีเหลือง

6.5 กรณีที่มีเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของนิติบุคคลสำหรับหน่วยงานเอกชน ให้ติดเครื่องหมายดังกล่าวไว้ที่ประตูหน้าเท่านั้น

6.6 เฉพาะรถเอกชน นอกจากข้อความและสัญลักษณ์ดังกล่าวข้างต้นห้ามมิให้มีข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใด

ข้อ 7 การใช้สัญญาณไฟวับวาบ เสียงสัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่น

7.1 การใช้ไฟสัญญาณและเสียงสัญญาณพร้อมกันให้ใช้ในกรณีจำเป็นต้องใช้รถเดินทางเพื่อปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน โดยรีบด่วน หรือเพื่อนำหรือปิดท้ายขบวนซึ่งจำเป็นต้อง อารักขาให้ความปลอดภัยเป็นพิเศษ

7.2 การใช้ไฟสัญญาณโดยไม่ใช้เสียงสัญญาณ ให้ใช้ในกรณีจำเป็นต้องเดินทางเพื่อปฏิบัติหน้าที่โดยเร็ว การนำหรือปิดขบวนรถ ขบวนคนเดินเท้าซึ่งอาจกีดขวางการจราจร หรือในกรณีที่หยุดรถปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน หรือกรณีที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้ทางทราบและสังเกตเห็นได้ง่าย

7.3 รถอื่นนอกจากรถในราชการทหารหรือตำรวจ รถดับเพลิงรถพยาบาลให้ใช้ไฟสัญญาณวับวาบเพียงอย่างเดียว เว้นแต่อธิบดีกรมตำรวจจะเห็นสมควรเป็นอย่างอื่น

7.4 รถโรงเรียน ห้ามมิให้ใช้ไฟสัญญาณวับวาบขณะขับรถในทางเว้นแต่ในขณะหยุดรถเพื่อรับส่งนักเรียนขึ้นหรือลงรถหรือในขณะหยุดรถเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้ผู้ใช้ทางทราบและสังเกตเห็นได้ง่ายและไม่ต้องปฏิบัติตามข้อ 6

ข้อ 8 การเพิกถอนและการส่งคืนหนังสืออนุญาต

8.1 กรณีผู้รับหนังสืออนุญาต เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังต่อไปนี้

8.1.1 ใช้ไฟสัญญาณหรือเสียงสัญญาณโดยไม่มีเหตุอันสมควร

8.1.2 กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43(1)

และ (2)

8.1.3 กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป คือ

8.1.3.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ยกเว้นมาตรา 43

(1) และ (2)

8.1.3.2 ความผิดตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการจราจร

8.1.3.3 ใช้รถที่มีอุปกรณ์ไม่ครบถ้วนตามที่กรมตำรวจได้ออกประกาศกำหนดไว้ หรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถใช้งานได้ดีหรืออาจเกิดอันตราย

8.1.4 ใช้ไฟสัญญาณวับวาวหรือเสียงสัญญาณไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดหรือประกาศกรมตำรวจ ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานสอบสวนจัดทำรายงานแสดงเหตุแห่งพฤติกรรมของความผิดและผลคดีถึงที่สุด พร้อมความเห็นเสนอจนถึงอธิบดีกรมตำรวจเพื่อพิจารณาว่ากล่าวตักเตือนหรือเพิกถอนหนังสืออนุญาต

ข้อ 9 เมื่อเปลี่ยนเจ้าของหรือผู้ครอบครองรถเปลี่ยนสภาพรถ เปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการใช้รถหรือถูกเพิกถอนหนังสืออนุญาตให้ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตเจ้าของ หรือผู้ครอบครองรถดำเนินการลบข้อความตามข้อ 6 และถอดไฟสัญญาณเสียงสัญญาณที่ได้รับอนุญาตให้ติดตั้งออกจากรถนั้นทันที แล้วให้นำหนังสืออนุญาตดังกล่าวส่งคืนต่อเจ้าพนักงานจราจรภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งการเพิกถอน

ข้อห้ามและบทลงโทษ

มาตรา 150 กำหนดว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 13 วรรคสอง (อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้รถฉุกเฉิน รถในราชการทหารหรือตำรวจหรือรถอื่นใช้ไฟสัญญาณวับวาวหรือใช้เสียงสัญญาณไซเรนหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นได้ ในการนี้อธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ไฟสัญญาณหรือเสียงสัญญาณรวมทั้งกำหนดเครื่องหมายที่แสดงถึงลักษณะของรถดังกล่าวด้วยก็ได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท....”

มาตรา 152 กำหนดว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ซึ่งขับรถทุกชนิดในทางเดินรถใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาวเสียงสัญญาณไซเรน เสียงสัญญาณที่เป็นเสียงนกหวีดเสียงที่แตกพร่า เสียงหลายเสียง เสียงดังเกินสมควรหรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”

ข้อมูลของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเอามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรณีศึกษา ซึ่งมีข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

มูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย (ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม, 2555) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2503 ตั้งอยู่เลขที่ 108/38 ตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยประชาชนในเขตอำเภอกบินทร์บุรีได้ร่วมกันบริจาคเพื่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเทวสถาน ประกอบด้วย เทวสถาน โป๊ยเซียน โจวซือ ศาลเจ้าพ่อใหญ่แห่งกบินทร์บุรี และศาลาประชาคมเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่กราบไหว้เคารพนับถือของคนจีนคนไทย และบุคคลทั่วไป มีวัตถุประสงค์

1. ประกอบการกุศลสาธารณะในพุทธศาสนา
2. ช่วยสงเคราะห์ผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย โรคระบาด
3. จัดการเก็บศพไร้ญาติ ถ้างป่าช้า ทำการฃาปนกิจ ไม่จำกัดศาสนา ชั้น วรรณะ โดยไม่

เรียกค่าตอบแทน

4. ทุนการศึกษา การสาธารณสุขเพื่อประชาชน

ปัจจุบันมีสมาชิกอาสาสมัครผู้กั้ยทั้งสิ้น จำนวน 326 คน (ข้อมูลเมื่อเดือน ธันวาคม 2555) สามารถติดต่อได้ทาง เว็บไซต์ www.sajja-rescue.com ศูนย์วิทยุสื่อสาร 168.275 MHz และหมายเลขโทรศัพท์ 037281411

ข้อปฏิบัติของสมาชิกอาสาสมัคร

1. อาสาสมัครต้องช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยไม่รังเกียจ ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม
2. อาสาสมัครต้องมีความรักและสามัคคีต่อผู้ร่วมงานพร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. อาสาสมัครต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
4. อาสาสมัครต้องพร้อมปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมของมูลนิธิได้ทุกกรณี
5. อาสาสมัครต้องหมั่นฝึกฝนและหาความรู้เพิ่มเติมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้

อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อกำหนดในการแต่งกาย

1. ห้ามมิให้บุคคลภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิกอาสา ๗ สวมเครื่องแบบ หากตรวจสอบหรือพบเห็นจะทำการยึดชุดผู้กั้ยคืนทันทีและอาสา ๗ ที่ครอบครองชุดดังกล่าวจะถูกทำโทษตามที่กรรมการบริหาร กำหนดและบุคคลที่นำชุดมาสวมใส่จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย
2. ในขณะที่อาสา ๗ ออกปฏิบัติหน้าที่ จะต้องแต่งชุดผู้กั้ยและสวมรองเท้าหุ้มส้นและให้มีอุปกรณ์ประจำกายดังนี้ ปากกาและสมุดจดบันทึก นกหวีด ไฟฉาย (ใช้การได้)

3. อาสา ฯ ที่ประสงค์จะประดับโลโก้ หรือเครื่องหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กรรมการบริหารสมาคม ฯ กำหนด จะต้องขออนุญาตจากกรรมการบริหารที่รับผิดชอบก่อน
4. ในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากระเบียบแล้วไม่อนุญาตให้แต่งชุดอื่นในการขึ้นรถ เว้นแต่เป็นอาสาใหม่ ให้สวมเสื้อขาวและสวมเสื้อสะท้อนแสงทับ กางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น
5. หากอาสา ฯ ฝ่าฝืนจะได้รับการลงโทษดังนี้
 - 5.1 ให้ลงจากรถดังกล่าวทันที หากมีการตรวจสอบพบเห็น ไม่ว่าจะพบเห็นจุดใดก็ตาม
 - 5.2 พนักงานขับรถหรือหัวหน้าชุดคันดังกล่าว จะมีความผิดด้วย
 - 5.3 หากมีการทำผิดในกรณีเดียวกันบ่อยครั้ง อาสา ฯ ที่กระทำผิดจะถูกพ้นสภาพจากอาสา ฯ ของสมาคมกู้ภัยลำปางทันที จะพิจารณาโดยกรรมการบริหาร
6. อาสาสมัครท่านใดที่มีมติกรรมการบริหารให้พ้นสภาพไปแล้ว หากมีการนำชุดมาใส่ จะถูกแจ้งความเนินคดีตามกฎหมาย

ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการออกปฏิบัติหน้าที่

 1. แต่งระเบียบที่ถูกต้องตามกฎระเบียบพร้อมติดบัตรประจำตัวทุกครั้งที่จะออกปฏิบัติหน้าที่
 2. ห้ามดื่มสุราหรือเสพของมึนเมา หรืออยู่ในอาการมึนเมาในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่
 3. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
 4. ต้องให้ความเคารพต่อสถานที่ หรือบริเวณที่มีการประจำการ เพื่อเตรียมพร้อมออกปฏิบัติหน้าที่และรักษาความสะอาดในสถานที่นั้น ๆ
 5. ห้ามทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่
 6. ห้ามใช้วิทยุสื่อสารในทางก่อกวนหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะกระทำต่อหน่วยงานใดหรือบุคคลใด
 7. การติดต่อทางวิทยุสื่อสารให้ติดต่อผ่านศูนย์เท่านั้น โดยใช้วาจาสุภาพ ถูกต้องและมีมารยาทในการติดต่อ
 8. ในกรณีมีเหตุ และต้องสนับสนุนกำลังให้แจ้งศูนย์วิทยุ โดยแจ้งรายละเอียดให้ชัดเจน
 9. ห้ามเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บที่เกิดเหตุโดยฉับพลัน ต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องวิธีตามหลักการปฐมพยาบาล ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้บาดเจ็บ
 10. กรณีพบว่ามิใช่เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ ให้แจ้งศูนย์วิทยุเพื่อจัดรถสนับสนุน และดูแลรักษาทรัพย์สินแล้วส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อเก็บรักษาไว้ และจะต้องรักษาที่เกิดเหตุห้ามให้บุคคลภายนอกมิให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับที่เกิดเหตุ
 11. ห้ามเรียกร้อง หรือ รับค่าตอบแทนใด ๆ จากผู้ประสบภัยหรือญาติของผู้ประสบภัย

รวมทั้งจากโรงพยาบาล หากที่การเรียกร้องหรือรับค่าตอบแทนดังกล่าว จะมีการพิจารณาให้พ้นจากการเป็นอาสาฯ ทั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรรยา แก้วสาร (2549) เรื่อง พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บของอาสาสมัครกู้ภัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและมูลนิธิร่วมกตัญญู จำนวน 280 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บของอาสาสมัครกู้ภัยกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดี
2. อาชีพ ความรู้ และแรงจูงใจในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บของอาสาสมัครกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เพศ อายุ การศึกษา รายได้ การอบรม จำนวนปีในการปฏิบัติงาน เจตคติและการได้รับสิ่งสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บของอาสาสมัครกู้ภัยกรุงเทพมหานครที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัญญา เกียรติกุลวานิช (2550) เรื่อง คุณภาพบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพเขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยการรวบรวมข้อมูลผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินที่ได้รับกรช่วยเหลือจากระบบการแพทย์ฉุกเฉินผ่านทางหน่วยกู้ชีพของเขตอำเภอสูงเม่น การศึกษาวิจัยพบว่า การปฏิบัติการของหน่วยกู้ชีพขั้นสูง หน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐานและหน่วยอาสาสมัครกู้ชีพขั้นพื้นฐาน ใช้ระยะเวลาจากรับเหตุถึงจุดเกิดเหตุเฉลี่ย 10.38, 6.24, 2.22 นาทีต่อรายตามลำดับ (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.39, 6.29, 2.67 นาที) และระยะเวลาดูแลผู้บาดเจ็บในที่เกิดเหตุเฉลี่ย 5.90, 4.72, 3.62 นาทีต่อราย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.83, 2.59, 2.16 นาที การประเมินคุณภาพการดูแลการหายใจพบว่าหน่วยกู้ชีพขั้นสูงได้ทำและทำเหมาะสมร้อยละ 100.00 หน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐานและหน่วยอาสาสมัครกู้ชีพขั้นพื้นฐาน

กักร พัทธพงษ์วงษ์ (2551) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง จำนวน 309 คน ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 89.32 มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 42.39 ระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 23.95 สถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 58.58 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 35.92 อาชีพหลัก ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 28.80 ระยะเวลาที่ได้ทำงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญู มากกว่า 7 ปี ร้อยละ 33.01 ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการองค์กรและด้านบุคลากร ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาสาสมัครกัญญมูลนิธิร่วมกตัญญูที่มีระยะเวลาที่ได้ทำงานเป็น อาสาสมัครกัญญมูลนิธิร่วมกตัญญูต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 อาสาสมัครกัญญมูลนิธิร่วมกตัญญูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพหลักต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการ ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

กลิ่นสุคนธ์ จิวารมณ (2552) สถานการณ์แนวโน้มการบาดเจ็บ เสียชีวิต และปัจจัยเสี่ยง ต่อการเกิดอุบัติเหตุขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2549-2551 โดยวิเคราะห์ข้อมูลการบาดเจ็บและ เสียชีวิตจากระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บของโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง จำนวน 23 แห่งในจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งปกติเป็นรายงานประจำเดือนของโรงพยาบาลชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วง 3 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2549-2551 ซึ่งอยู่ในเขตรอบปริมณฑลและเขตชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ทั้งสิ้น 48,543 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า อุบัติเหตุจากการขนส่งเป็นสาเหตุอันดับแรกของการบาดเจ็บจากทุก สาเหตุ (19 สาเหตุ) เฉลี่ยร้อยละ 32.19 จากสาเหตุทั้งหมด โดยในช่วง ปี พ.ศ. 2549-2551 มีแนวโน้ม การบาดเจ็บและเสียชีวิตลดลง พบว่า เกิดอุบัติเหตุในเพศชายเป็น 2.2 เท่าของเพศหญิง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.14 อยู่ในช่วงอายุ 15-29 ปี $\bar{X} = 30.53$ ปี $SD = 16.66$ ปี Median = 27 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัย แรงงานและร้อยละ 42.69 มีอาชีพรับจ้างที่สำคัญ คือ เป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษาสูงถึงร้อยละ 24.11 การบาดเจ็บและเสียชีวิตในวัยแรงงานและนักศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นกำลังสำคัญ ของประเทศชาติและส่งผลกระทบต่อปัญหา สังคมด้านอื่นตามมารดจักรยานยนต์ เป็นพาหนะที่ทำให้ เกิดการบาดเจ็บสูงสุดร้อยละ 87.72 กลุ่มอายุ 15-19 ปี มีอัตราการขับขี่จักรยานยนต์สูงถึงร้อยละ 18.01 ส่วนใหญ่เป็นการขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เนื่องจากผู้ขับขี่อายุน้อยและยังไม่ได้รับ อนุญาตให้ขับขี่จักรยานยนต์ได้ตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับการขับขี่ที่ไม่สวมหมวกนิรภัย ผู้ใช้จักรยานยนต์ไม่สวมหมวกนิรภัย มีสูงถึง ร้อยละ 96.02 มีอัตราปวยตาย ในผู้ขับขี่จักรยานยนต์ ไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 0.75 ของผู้บาดเจ็บทั้งหมด พบว่า มีการใช้รถจักรยานยนต์ สูงสุด รองลงไปเป็นรถกระบะหรือรถตู้ มีสัดส่วนของการบาดเจ็บมากกว่าพาหนะอื่น ๆ ร้อยละ 85.79 และ ร้อยละ 5.46 โดยเฉพาะการโดยสารรถในช่วงเทศกาลที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วยการดื่ม แอลกอฮอล์ในผู้ขับขี่จักรยานยนต์ มีร้อยละ 42.72 รถเก่งสูงถึงร้อยละ 45.70 โดยเฉพาะการดื่มใน ช่วงเทศกาล โดยการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับการขับขี่ยานพาหนะทุกประเภท เฉลี่ยร้อยละ 40.60

การขับขีรถยนต์สาธารณะ รถรับจ้าง รถกระบะ รถตู้ รถโดยสารสองแถวร่วมกับการดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.36-42.55 การดื่มแอลกอฮอล์ก่อน ขับขียานพาหนะ นับว่าเป็นภัยคุกคามต่อความปลอดภัย บนท้องถนนเพราะนอกจากจะทำให้ผู้ขับขีเสี่ยงต่อการประสบอุบัติเหตุแล้ว ยังทำให้ผู้ร่วมทางมี โอกาสได้รับอันตรายเช่นกันหรือที่กันเรียกว่า “เหยื่ออุบัติเหตุ” คนเดินเท้าเป็นกลุ่มที่มีการบาดเจ็บที่ รุนแรง มีอัตรา Admit สูงถึงร้อยละ 11.87 อัตราป่วยตายสูงสุดร้อยละ 1.92 ส่วนใหญ่เป็นเด็กกลุ่ม อายุต่ำกว่า 10 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป สำหรับการขับขีรถยนต์ พบว่า ผู้ขับขีไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ร้อยละ 79.71 ผู้โดยสาร ไม่คาดร้อยละ 93.61 ซึ่งการคาดเข็มขัดนิรภัยน่าจะเป็นความตระหนักของ ผู้เดินทางเอง เนื่องจากการตรวจจับค่อนข้างลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม การรณรงค์หรือการสร้าง ความตระหนักในการคาดเข็มขัดนิรภัยควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องการเกิดเหตุมักเกิดในช่วงเวลา กลางคืนสูงสุด ระหว่าง 16.00-24.00 น. ร้อยละ 52.02-54.35 โดยเฉพาะพบสูงสุดเวลา 16.00-20.00 น. อุบัติเหตุเกิดในวันเสาร์และอาทิตย์ มากที่สุดร้อยละ 16.00 ช่วงเทศกาลสงกรานต์ เดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีการบาดเจ็บมากที่สุด ร้อยละ 10.61 แต่การเสียชีวิตสูงสุดพบใน ช่วงเทศกาลปีใหม่ คือ เดือนธันวาคม ร้อยละ 11.18 ขณะเดียวกัน ช่วงปิดเทอมเดือนมีนาคมมีแนวโน้มการเกิดอุบัติเหตุสูง เช่นกันการนำส่งผู้บาดเจ็บไปยังสถานพยาบาล โดยเห็นเหตุการณ์เฉลี่ยร้อยละ 65.68 การนำส่ง โดยหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ร้อยละ 14.51

ธงไชย พุทธิไพบูลย์ (2550) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบล จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ทีมกู้ภัยประจำตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 127 ทีม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง 26 ทีม และขนาดเล็ก 101 ทีม แต่ละทีมมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน รวม 381 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ได้มีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยมีการประเมินสถานการณ์ ความปลอดภัย ณ จุดเกิดเหตุและใช้อุปกรณ์การสื่อสารติดต่อประสานงานและหลังเกิดภัยได้ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าฟื้นฟูกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ

2. ปัญหาการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบล อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหา การปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบลสูงที่สุด ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณและด้านบุคลากรตามลำดับ

3. ความต้องการสนับสนุนในการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบลในจังหวัด นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ต้องการให้มีการตั้งงบประมาณสนับสนุน

การปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบลและตั้งงบประมาณสนับสนุนสวัสดิการแก่สมาชิกทีมกู้ภัยมากที่สุด รองลงมาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์การกู้ชีพกู้ภัยและต้องการฝึกทบทวน ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยปัญหาด้านงบประมาณสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

ผศ.ศิษย์ ชำนาญวิริทธิ์ (2553) เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพ: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนอาสาสมัครกู้ชีพตำบล หัวหน้าสถานีอนามัยวังแสง นายก อบต. และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพของ อบต. วังแสง ผลจากการวิจัย มีดังนี้

1. คุณภาพการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพมีปัญหาในทักษะการบริการและขาดความชำนาญเพราะไม่ได้ฝึกอบรมทักษะอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีปัญหาในทักษะการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะทักษะในการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินทั้งการห้ามเลือดและการตามกระดูกที่หัก การดูแลทางเดินหายใจการช่วยฟื้นคืนชีพ การประเมินสภาพผู้ป่วยและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพตำบลควรจัดการฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรทักษะของอาสาสมัครกู้ชีพตำบล เป็นหลักสูตรระยะสั้นอาสาสมัครกู้ชีพ 16 ชั่วโมง ระยะเวลาการฝึกอบรม ภาคทฤษฎี 1 วัน ภาคปฏิบัติ 1 วัน มีการสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังฝึกอบรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.12 และ 1.07 ตามลำดับ หลังการฝึกอบรมเท่ากับ 13.54 และ 1.88 ตามลำดับ ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของอาสาสมัครกู้ชีพก่อนอบรมและหลังฝึกอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประเมินคุณภาพการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพตำบล อบต. วังแสง โดยที่หลังจากการฝึกอบรม เข้าใจขบวนการให้บริการแก่ผู้ป่วย สามารถตัดสินใจในการทำงานได้อย่างรวดเร็ว มีความรับผิดชอบและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับอาสาสมัครกู้ชีพตำบลคนอื่นได้ รู้จักการเลือกใช้อุปกรณ์ในการดูแลและเคลื่อนย้ายผู้ป่วย มีการวางแผนก่อนปฏิบัติงาน ในส่วนคะแนนเปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึกอบรมทักษะในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพตำบลวังแสง คะแนนหลังการฝึกอบรมทักษะมีคะแนนสูงกว่าก่อนกว่าการฝึกอบรมทักษะ ทั้งรายด้านและรายบุคคล ผลการประเมินทักษะอาสาสมัครกู้ชีพตำบลวังแสง มีทักษะการปฏิบัติงาน หลังได้รับการฝึกอบรมทักษะการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาจันทร์ธรรม อินทร์เกิด, วิลาศลักษณ์ ชวีวัลดี และอรพินทร์ ชูชม (2553) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็น อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญู จำนวน 293 คน ตัวแปรอิสระที่ศึกษามี 3 กลุ่ม คือ จิตลักษณะ (แรงจูงใจในการทำงานและพรหมวิหาร 4) สถานการณ์ทางสังคม (การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว จากหัวหน้าจุด จากเพื่อนร่วมงาน จากประชาชน) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อการทำงานของอาสาสมัครและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานของ อาสาสมัคร) สำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานแบ่งออกเป็น การประเมินสภาพ ผู้บาดเจ็บ การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ การเคลื่อนย้ายและนำส่งผู้บาดเจ็บ ส่วนลักษณะทางชีวสังคม แบ่งออกเป็น อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 7 ฉบับ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสองทาง ผลการวิจัย พบว่า

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน เจตคติต่อการทำงาน พรหมวิหาร 4 แรงจูงใจในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวจากหัวหน้าจุด จากเพื่อนร่วมงาน และจากประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

2. ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยทำนาย พบว่า 1) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน เจตคติต่อการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน สามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพการทำงานของ อาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 22.00 ในกลุ่มรวม 2) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมจากประชาชน สามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพการทำงานของ อาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 27.00 ในกลุ่มอายุมาก 3) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน เจตคติต่อการทำงาน สามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 19.00 ในกลุ่มอายุน้อย 4) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน สามารถร่วมกันอธิบาย ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 18.00 ในกลุ่มระดับการศึกษาต่ำ 5) การรับรู้ ความสามารถของตนเองในการทำงาน การสนับสนุนจากหัวหน้าจุด สามารถร่วมกันอธิบาย ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 29.00 ในกลุ่มระดับการศึกษาสูง 6) การรับรู้ ความสามารถของตนเองในการทำงาน เจตคติต่อการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน สามารถร่วมกัน อธิบายประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยได้ร้อยละ 28.00 ในกลุ่มระยะเวลาใน การปฏิบัติงานน้อย

3. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จากเพื่อนร่วมงานกับ เจตคติต่อการทำงานและการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัย

4. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้าจุด จากประชาชนกับ เจตคติต่อการทำงานและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จากหัวหน้าจุด จากประชาชนกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัย

กฤษฎ์ โพธิ์ศรี, อุดมศักดิ์ มหาวิวัฒน์ และจุฬารัตน์ โสตะ (2554) เรื่องการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครกู้ชีพของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 หน่วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ มูลนิธิเทพนิมิตร มูลนิธิมหาสารคามการกุศล องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาและองค์การบริหารส่วนตำบลหัวแย่ง รวมจำนวน 50 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling Method) ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการพัฒนากลุ่มทดลองมีความรู้ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินและทักษะการบริการการแพทย์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.001$) จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ ร่วมกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้อาสาสมัครกู้ชีพของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และมีทักษะการบริการการแพทย์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการพัฒนานี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สุระศักดิ์ งอยจันทร์ศรี (2554) เรื่อง สมรรถนะศูนย์กู้ชีพกู้ภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง ประชาชนผู้มาขอรับบริการ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะศูนย์กู้ชีพกู้ภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยยังขาดความรู้ในการปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายขั้นพื้นฐาน (FR) และงานกู้ชีพกู้ภัยเบื้องต้น แต่ด้านความรู้ยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยรุ่นใหม่เป็นจำนวนมากยังไม่ได้รับการฝึกอบรมงานความรู้ในการปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายขั้นพื้นฐานและงานกู้ชีพกู้ภัย ด้านทักษะผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยส่วนมากยังขาดทักษะที่ดีในการปฏิบัติงาน มีเพียงใจรักในงาน

ด้านนี้เท่านั้น แต่ทักษะยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยไม่ค่อยเรียนรู้งานจากผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมาก่อนจึงทำให้ขาดทักษะที่ดีในการทำงานด้านนี้ ด้านความสามารถ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัย มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีเพียง 1-2 คน เท่านั้น และอุปสรรคคือ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพกู้ภัยขาดการเรียนรู้งานกู้ชีพกู้ภัยที่หลากหลาย ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือกู้ชีพกู้ภัย มีสภาพเก่าและชำรุดไม่เหมาะสมกับการใช้งานเวชภัณฑ์กับอุปกรณ์ป้องกัน การติดเชื้อมีจำนวนไม่เพียงพอกับการใช้งาน ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลพังงา ศูนย์กู้ชีพกู้ภัยยังเป็นที่พึ่งของประชาชนในเขตตำบลพังงาเพราะปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยเป็นไปด้วยความรวดเร็วและผู้ปฏิบัติงานส่วนมากมีความซื่อสัตย์ สุจริตมีจรรยาบรรณในการทำงาน แต่ด้านความพึงพอใจของประชาชนมีปัญหาและอุปสรรค คือ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กู้ชีพบางคนมีกริยา วาจา มารยาท ไม่เรียบร้อยต่อประชาชนผู้มารับบริการ โดย ภาพรวมปัญหาที่จะต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วนคือ ด้านความรู้ในการปฏิบัติงานกู้ชีพกู้ภัยมากที่สุด เพราะถือว่าเป็นด่านแรกที่จะลดการสูญเสียก่อนถึงมือแพทย์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ประสบภัยทางถนนที่ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่ ได้รับการบริการจากระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งมีอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยร่วมปฏิบัติงานด้วย ซึ่งผู้วิจัย ต้องการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ชีพ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร กับความรู้ ความเข้าใจใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ชีพ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ปฏิบัติ เป็นอาสาสมัครกู้ชีพและตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ณ จุดเกิดเหตุ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้กับอาสาสมัครกู้ภัย ผู้วิจัยเลือกศึกษาอาสาสมัครกู้ภัยจากมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครกู้ภัยจากมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 326 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครกู้ภัยจากมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 180 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวัดด้วยการใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973, pp. 580-581) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ .05 และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบคำนึงถึงความน่าจะเป็น (Probability Sampling) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลอตเตอรี่ (พงษ์เสฐียร เหลืออลงกต, 2555, หน้า 37) คือ วิธีการทำสลากรายชื่อทั้งหมด จากนั้นจึงสุ่มจับสลากรายชื่อขึ้นมาตามจำนวนที่ต้องการ มีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{326}{1 + 326(.05)^2}$$

$$n = 179 \text{ คน}$$

เพื่อความสมบูรณ์แบบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง จำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพบุคคล (Personal Data) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variables) เป็นคำถามแบบอย่างง่าย (Simple Scale) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือและการปฐมพยาบาลผู้ประสบภัย ณ จุดเกิดเหตุก่อนการนำส่งไปรักษาต่อยังสถานพยาบาล จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ถูกต้อง จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 20, 22, 24, 26 และ 29

ข้อที่ไม่ถูกต้อง จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 7, 8, 9, 13, 15, 17, 18, 21, 23, 25, 27, 28 และ 30

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยกำหนดจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของ Bloom et al. (1956) แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย

ที่ได้รับบาดเจ็บจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2553) และศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย (2547) การดำเนินการเบื้องต้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ (2553) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน จากพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (2550) และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (2553) จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยกำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาว่าแบบสอบถามที่สร้างนั้นตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านภาษาที่ใช้ การวางรูปแบบ ข้อความต่าง ๆ แล้วนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 นางมาละณี จินดารัตน์ ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานฝึกอบรม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

3.2 อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 นายวิโรจน์ เจริญยิ่ง ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลกบินทร์บุรี เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบทดลองใช้ (Try Out) อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสัจจะพุทธธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีของ Kuder-Richardson (KR-20) ซึ่งค่าที่ได้เท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อและแนะนำตัวกับประธานมูลนิธิสัจจะพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยและมูลนิธิ ฯ รวมถึงการแจกและตอบแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 180 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 180 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และประกอบการนำเสนอแบบตาราง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และประกอบการนำเสนอแบบตาราง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Chi-square Test และประกอบการนำเสนอแบบตาราง

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลผลสอบถามวัดความรู้ความเข้าใจ แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยใช้แบบอิงเกณฑ์ของ Bloom et al. (1956) ดังนี้

หลักเกณฑ์การวัดระดับความรู้ด้วยวิธีอิงเกณฑ์ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 คะแนนร้อยละ 70.00 ขึ้นไป (คะแนน 21-30) หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง
 คะแนนร้อยละ 37.00-69.00 (คะแนน 11-20) หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับกลาง
 คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 37.00 (คะแนน 0-10) หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครผู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัยกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครผู้ภัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครผู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 180 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครผู้ภัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	170	94.44
หญิง	10	5.56
รวม	180	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
18-30 ปี	80	44.44
31-40 ปี	65	36.11
41-50 ปี	34	18.89
51-60 ปีขึ้นไป	1	0.56
รวม	180	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	64.44
ปริญญาตรี	60	33.33
สูงกว่าปริญญาตรี	4	2.23
รวม	180	100.00
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย		
ต่ำกว่า 1 ปี	37	20.56
1-5 ปีขึ้นไป	96	53.33
5-10 ปี	43	23.89
10 ปีขึ้นไป	4	2.22
รวม	180	100.00

จากตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 94.44 มีอายุ 18-30 มากที่สุด ร้อยละ 44.44 รองลงมาคือ อายุ 3-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.11, 18.89 และ 0.56 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 64.44 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และร้อยละ 2.23 ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยเป็นระยะเวลา 1-5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ 6-10 ปี ต่ำกว่า 1 ปี และ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.89, 20.56 และ 2.22 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ความรู้ความเข้าใจ	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ คือ การประเมิน สถานการณ์ความปลอดภัยทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย	167	92.78	13	7.22
2. ผู้บาดเจ็บที่มีปัญหาเรื่องทางเดินหายใจ สังเกตได้ จากอัตราการหายใจน้อยกว่า 8 ครั้ง หรือมากกว่า 24 ครั้งต่อนาที	88	48.89	92	51.11
3. การกั้นเขตอันตรายกรณีอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ ต้องกั้นใน ระยะ 50 เมตร และกรณีเกิดเหตุไฟไหม้ร่วมกับ ต้องกั้นเขตอันตราย 100 เมตร	133	73.89	47	26.11
4. กรณีที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนและมีการรั่วไหล ของน้ำมันหรือสารเคมีที่เป็นอันตราย ให้มองหา ผู้บาดเจ็บในระยะห่างอย่างน้อย 20 เมตร ทางด้าน เหนือลม	137	76.11	43	23.89
5. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน คือการช่วยชีวิตคน หัวใจหยุดเต้นหรือคนที่หยุดหายใจอย่างกะทันหัน โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์	155	86.11	25	13.89
6. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานต้องกระทำภายใน 4 นาที หลังผู้ป่วยหยุดหายใจ	154	85.56	26	14.44
7. การนวดหัวใจเพียงอย่างเดียว (Hand Only) ปฏิบัติ โดยการกดหน้าอกยุบลงอย่างน้อย 2 นิ้ว หรือ 5 ซม. อัตราความเร็วอย่างน้อย 50 ครั้งต่อนาที	51	28.33	129	71.67

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. การปฐมพยาบาลแผลที่มีวัตถุหักคาต้องดำเนินการเอาวัตถุนั้นออกและดำเนินการห้ามเลือดทันที	126	85.56	26	14.44
9. การปฐมพยาบาลแผลอวัยวะที่ถูกตัดขาดให้ดำเนินการห้ามเลือด และเก็บอวัยวะที่ถูกตัดขาดแช่ไปในน้ำแข็งทันที	57	32.22	122	67.78
10. วิธีการห้ามเลือดในตำแหน่งที่มีบาดแผล ต้องสวมถุงมือทุกครั้ง ใช้นิ้วกดจุดที่มีเลือดออก ยกส่วนที่เลือดออกให้สูงขึ้น ถ้าเลือดไม่หยุดให้ใช้ผ้าก๊อชสะอาดกดลงบาดแผลแล้วกดด้วยฝ่ามือ	88	48.89	92	51.11
11. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บกระดูกคอและสันหลังโดยไม่มีอุปกรณ์ ต้องใช้ผู้ช่วยอุ้มยกอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป โดย 1 คน ประคองศีรษะและคอให้อยู่ในแนวเดียวกันตลอดเวลา อีก 6 คน ใช้มือสอดใต้กระดูกสันหลังของผู้บาดเจ็บ และอุ้มยกพร้อมกัน	142	78.89	38	21.11
12. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บกระดูกคอและสันหลังต้องยึดบริเวณลำคอและลำตัวให้อยู่ในแนวตรงก่อนเคลื่อนย้าย โดยใช้เปลหรือไม้แข็งแรงรองให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่านอนราบ พลิกตะแคงแบบท่อนไม้ เลื่อนเปลประชิดตัว พลิกให้นอนหงายบนเปล	157	87.22	23	12.78
13. การนำเอาความลับที่ได้จากการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับให้แก่ผู้อื่นและเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	128	71.11	52	28.89

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
14. การใช้ชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเรียกรับหรือหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	159	88.33	21	11.67
15. รถฉุกเฉินที่ใช้ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย ที่ติดตั้งไฟสัญญาณจะต้องติดตั้งบนหลังคาให้เห็นได้ชัดเจนและสีของแสงไฟสัญญาณเป็นสีแดง	149	82.78	31	17.22
16. เมื่อประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุแล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์ไม่ปลอดภัยจะต้องดำเนินการกั้นเขตอันตรายห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณที่เกิดเหตุ ไม่ต่ำกว่า 75 เมตร	156	86.67	24	13.33
17. เมื่อพิจารณาจำนวนและความรุนแรงอาการบาดเจ็บของผู้ประสบภัยแล้ว คาดว่าไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ให้ดำเนินการติดต่อขอรับการสนับสนุนทางการแพทย์ โดยใช้โทรศัพท์สายด่วนหมายเลข 191	154	85.56	26	14.44
18. ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บหมดสติและมีอาการบาดเจ็บที่กระดูกคอและสันหลังต้องดำเนินการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้สามารถหายใจได้จากนั้นจึงดำเนินการตามกระดูกคอและสันหลัง	137	76.11	43	23.89
19. เมื่อประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุแล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์ไม่ปลอดภัยเนื่องจากเกิดสถานการณ์ไฟไหม้จะต้องดำเนินการกั้นเขตอันตรายห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณที่เกิดเหตุไม่ต่ำกว่า 150 เมตร	148	82.22	32	17.78

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20. เมื่อเกิดอุบัติเหตุทางถนนและเกิดการรั่วไหลของสารเคมีให้ประเมินความปลอดภัยก่อนปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและการค้นหาผู้บาดเจ็บจะต้องอยู่ทางด้านเหนือลมเสมอ	158	88.33	21	11.67
21. กรณีที่เกิดอุบัติเหตุรถยนต์ที่ติดตั้งระบบเชื้อเพลิงเป็นแก๊สให้เปิดประตูและท้ายรถ เพื่อให้แก๊สระบายไปในอากาศแล้วจึงดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	59	32.78	121	67.22
22. กรณีที่ผู้บาดเจ็บพูดได้หรือร้องไห้ด้วยความเจ็บปวดบาดแผล สันนิษฐานได้ว่าผู้บาดเจ็บไม่ได้มีปัญหาเรื่องระบบทางเดินหายใจจากนั้นจึงสังเกตอัตราการหายใจต่อไป	155	86.11	25	13.89
23. หลังจากตรวจพบผู้บาดเจ็บที่หมดสติไม่หายใจหรือหายใจไม่ปกติ เช่น หายใจเฮือก ต้องดำเนินการช่วยเหลือ โดยการเป่าปากเพื่อช่วยหายใจทันที	66	36.67	114	63.33
24. หากผู้บาดเจ็บมีแผลเปิดที่ศีรษะและมีอาการซึมความรู้สึกตัวลดลง พูดสับสน ปวดศีรษะมาก อาเจียนพุ่ง ต้องปฐมพยาบาลด้วยการห้ามเลือดโดยปิดที่บาดแผลโดยตรงแล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล เนื่องจากมีการบาดเจ็บทางสมอง	152	84.44	28	15.56
25. เมื่อพบว่าผู้บาดเจ็บมีแผลเปิดและกระดูกหักกระดูกปูด บวม ผิดรูป ต้องดันกระดูกให้เข้าที่ก่อนดำเนินการห้ามเลือด	164	91.11	16	8.89

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26. ผู้บาดเจ็บที่กระดูกคอและสันหลังจะต้องดำเนินการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยใช้เปลแข็ง หากไม่มีอุปกรณ์ให้ใช้ไม้กระดานแทนและจะต้องมัดผู้บาดเจ็บให้ติดกับไม้กระดาน	163	90.56	17	9.44
27. การลำเลียงผู้บาดเจ็บ ต้องไปด้วยความรวดเร็วให้ถึงสถานพยาบาลให้เร็วที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงความพร้อมในการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาล	162	90.00	18	10.00
28. เมื่อประเมินสภาพผู้บาดเจ็บจากสารเคมีรั่วไหลว่าต้องใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ในการช่วยชีวิตระหว่างการนำส่งสถานพยาบาลต้องแจ้งขอรับการสนับสนุนรถพยาบาล โดยโทรศัพท์สายด่วน หมายเลข 1650	152	84.44	28	15.56
29. หากไม่ได้เป็นสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิ ฯ แต่งกายด้วยเครื่องแบบ หรือติดเครื่องหมายของมูลนิธิไปปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน มีความผิดตาม พรบ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	145	80.56	35	19.44
30. การติดตั้งไฟสัญญาณไว้บน เสี่ยงสัญญาณไซเรนรถฉุกเฉินที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำจากผู้รับจ้างติดตั้ง หรือร้านขายอุปกรณ์ดังกล่าว	154	85.56	26	14.44

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า ข้อคำถามที่อาสาสมัครกู้ภัยตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ คือ การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย คิดเป็นร้อยละ 92.78 และข้อที่อาสาสมัครกู้ภัยตอบผิด

มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 7 การนวดหัวใจเพียงอย่างเดียว (Hand Only) ปฏิบัติโดยการกดหน้าอกยุบลง
อย่างน้อย 2 นิ้ว หรือ 5 ซม. อัตราความเร็วอย่างน้อย 50 ครั้งต่อนาที คิดเป็นร้อยละ 71.67

ตารางที่ 3 ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ระดับความรู้
ร้อยละ 70.00 ปีนขึ้นไป	140	77.78	สูง
ร้อยละ 37.00-69.00	40	22.22	กลาง
ต่ำกว่าร้อยละ 37.00	0	0.00	ต่ำ
รวม	180	100.00	

จากตารางที่ 3 พบว่า ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัย ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมา มีระดับความรู้ ความเข้าใจในระดับกลาง คิด
เป็น ร้อยละ 22.22 และ ไม่มีผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนระดับต่ำ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการ
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัย
ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

เพศ	ความรู้ความเข้าใจ			รวม	X^2	Sig.
	ต่ำ	กลาง	สูง			
ชาย	0 (0.00)	39 (22.94)	131 (77.06)	170 (100.00)	0.92	.34
หญิง	0 (0.00)	1 (10.00)	9 (90.00)	10 (100.00)		
รวม	0 (0.00)	40 (22.22)	140 (77.78)	180 (100.00)		

จากตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า เป็นเพศชาย 170 คน โดย 131 คนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในระดับสูง ส่วนอีก 39 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระดับกลางและเป็นเพศหญิง 10 คน โดย 9 คนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ระดับสูง ส่วนอีก 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ระดับกลาง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า ค่า X^2 มีค่าเท่ากับ .92 และค่า Sig. = .34 ซึ่งมากกว่า .05 ดังนั้นเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 5 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

อายุ	ความรู้ความเข้าใจ			รวม	X^2 11.96	Sig. .02
	ต่ำ	กลาง	สูง			
18-30 ปี	0 (0.00)	25 (31.65)	54 (68.35)	79 (100.00)		
31-40 ปี	0 (0.00)	14 (21.54)	51 (78.46)	65 (100.00)		
40-51 ปี	0 (0.00)	1 (2.94)	33 (97.06)	34 (100.00)		
51 ปีขึ้นไป	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (100.00)	1 (100.00)		
รวม	0 (0.00)	40 (22.22)	140 (77.78)	180 (100.00)		

จากตารางที่ 5 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า เป็นผู้ที่มีอายุ 18-30 ปี จำนวน 79 คน โดย 54 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนระดับสูง ส่วนอีก 25 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 65 คน โดย 51 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยระดับสูง ส่วนอีก 14 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีอายุ 41-51 ปี จำนวน 34 คน โดย 33 คน เป็นผู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยระดับสูง ส่วนอีก 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน เป็นผู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ระดับสูง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า ค่า X^2 มีค่าเท่ากับ 11.96 และค่า Sig. =.02 ซึ่งน้อยกว่า .05 ดังนั้นอายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 6 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ระดับการศึกษา	ความรู้ความเข้าใจ			รวม	X^2 2.19	Sig. 0.34
	ต่ำ	กลาง	สูง			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0 (0.00)	29 (25.00)	87 (75.00)	116 (100.00)		
ปริญญาตรี	0 (0.00)	11 (18.33)	49 (81.67)	60 (100.00)		
สูงกว่าปริญญาตรี	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (100.00)	4 (100.00)		
รวม	0 (0.00)	40 (22.22)	140 (77.78)	180 (100.00)		

จากตารางที่ 6 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรูู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า เป็นผู้ที่มิระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 116 คน โดยที่ 87 คน เป็นผู้ที่มิความรูู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง ส่วนอีก 29 คน เป็นผู้ที่มิความรูู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับกลางเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 60 คน โดยที่ 49 คน เป็นผู้ที่มิความรูู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง ส่วนอีก 11 คน เป็นผู้ที่มิความรูู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน เป็นผู้ที่มิความรูู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรูู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า ค่า X^2 มีค่าเท่ากับ 2.19 และค่า $Sig. = .34$ ซึ่งมากกว่า .05 ดังนั้นระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความรูู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรูู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 7 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรูู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ระยะเวลาใน การปฏิบัติงาน	ความรูู้ความเข้าใจ			รวม	X^2 19.08	Sig. 0.00
	ต่ำ	กลาง	สูง			
ต่ำกว่า 1 ปี	0 (0.00)	17 (45.95)	20 (54.05)	37 (100.00)		
1-5 ปี	0 (0.00)	20 (20.83)	76 (79.17)	96 (100.00)		
6-10 ปี	0 (0.00)	3 (6.98)	40 (93.02)	43 (100.00)		
10 ปีขึ้นไป	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (100.00)	4 (100.00)		
รวม	0 (0.00)	40 (22.22)	140 (77.78)	180 (100.00)		

จากตารางที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 37 คน โดยที่ 20 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง ส่วนอีก 17 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย 1-5 ปี จำนวน 96 คน โดยที่ 76 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง ส่วนอีก 20 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับกลาง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย 6-10 ปี จำนวน 43 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง จำนวน 40 คน ส่วนอีก 3 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับกลาง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย 10 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง จำนวน 4 คน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พบว่า ค่า X^2 มีค่าเท่ากับ 19.08 และค่า Sig. = .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ดังนั้นระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	ปฏิเสธ
2. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	ยอมรับ
3. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	ปฏิเสธ
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	ยอมรับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับ
1	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน โดยจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครผู้เกี่ยวข้อง ทุก 3 เดือน	4	1
2	การขอรับการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พร้อมทั้งฝึกอบรมการใช้งานที่ถูกต้องวิธีให้แก่อาสาสมัครผู้เกี่ยวข้อง	3	2
3	กำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับอาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	3	2
4	กำหนดหน่วยงานหลักดูแลรับผิดชอบประสานการจัดการฝึกอบรมอาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	2	3
5	ส่งเสริมให้อาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามมาตรฐานสากล	2	3
6	กำหนดและรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย	1	4
7	เพิ่มเติมงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน	1	4
รวม		16	

จากตารางที่ 9 จากแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 180 คน มีผู้แสดงความคิดเห็นและ

เสนอแนะในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะให้จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครผู้ภัย ทุก 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา คือ การขอรับการสนับสนุน เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน พร้อมทั้งฝึกอบรมการใช้งานที่ถูกวิธีให้แก่อาสาสมัครผู้ภัย และกำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน คิดเป็นร้อยละ 18.75

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผล

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และทดสอบค่าความสัมพันธ์ (Chi-square Test)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 94.44 ช่วงอายุระหว่าง 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.44 วุฒิกายระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.44 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัย 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบข้อคำถามเรื่องความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนถูกต้องสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก ข้อ 1 การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ คือ การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย คิดเป็นร้อยละ 92.78 รองลงมา ข้อ 25 เมื่อพบว่าผู้บาดเจ็บมีแผลเปิดและกระดูกหัก กระดูกปูด บวม ผิดรูป ต้องดันกระดูกให้เข้าที่ก่อนดำเนินการห้ามเลือด คิดเป็นร้อยละ 91.11 และข้อ 26 ผู้บาดเจ็บที่กระดูกคอและสันหลังจะต้องดำเนินการ

เคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยใช้เปลแข็ง หากไม่มีอุปกรณ์ให้ใช้ไม้กระดานแทนและจะต้องมัดผู้บาดเจ็บให้ติดกับไม้กระดาน คิดเป็นร้อยละ 90.56 ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก ข้อ 7 การนวดหัวใจเพียงอย่างเดียว (Hand Only) ปฏิบัติโดยการกดหน้าอกยุบลงอย่างน้อย 2 นิ้ว หรือ 5 ซม. อัตราความเร็วอย่างน้อย 50 ครั้งต่อนาที คิดเป็นร้อยละ 71.67 รองลงมา ข้อ 9 การปฐมพยาบาลแผลอวัยวะที่ถูกตัดขาด ให้ดำเนินการห้ามเลือดและเก็บอวัยวะที่ถูกตัดขาดเข้าไปในน้ำแข็งทันที คิดเป็นร้อยละ 67.78 และข้อ 21 กรณีที่เกิดอุบัติเหตุรถยนต์ที่ติดตั้งระบบเชื้อเพลิงเป็นแก๊สให้เปิดประตูและท้ายรถ เพื่อให้แก๊สระเหยไปในอากาศแล้วจึงดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย คิดเป็นร้อยละ 67.22 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 ระดับกลาง 22.22 และไม่มีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับต่ำ

ตอนที่ 3 ผลจากการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ดังนี้

1. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยมีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนในระดับสูง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครกู้ภัยได้รับความรู้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนจากการเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานและการปฐมพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินจากโรงพยาบาลกบินทร์บุรี ที่จัดขึ้นปีละหนึ่งครั้งตามนโยบาย

และการได้รับจัดสรรเงินงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินทุกคน ซึ่งรวมถึงอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทย ต้องผ่านการฝึกอบรม ดังกล่าว ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงจะสามารถปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินได้ ซึ่งรวมถึงผู้ประสบภัยทางถนนด้วย การเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search and Rescue Team: OTOS) ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องได้จัดขึ้น โดยกำหนดให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งบางคนเป็นสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทยด้วยการเข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปราจีนบุรีได้จัดขึ้น โดยกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยในพื้นที่ความรับผิดชอบเข้าร่วมการซ้อมแผน ฯ ด้วยทุกครั้ง นอกจากนี้อาสาสมัครกู้ภัยยังได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีสารเคมีและวัตถุอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน จากเอกสาร ตำรา วารสารและสื่อประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานราชการจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย พบว่าผลการศึกษา ดังนี้

1. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพจน์ สิงห์เมธากุล (2550, หน้า 118) เรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล พบว่าอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่มีเพศต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของกัทร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ หรือการเรียนรู้ เรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน เนื่องจากการดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้แก่อาสาสมัครกู้ภัยที่องค์กรภาครัฐและเอกชนที่กำหนดขึ้น ไม่มีการจำกัดเพศของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้อาสาสมัครกู้ภัยทั้งชายและหญิงมีโอกาสดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ทางถนนได้อย่างเท่าเทียมกัน

2. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพจน์ สิงห์เมธากุล (2550, หน้า 118) เรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตร การเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล พบว่า อาสาสมัคร หน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่มีระดับอายุต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน แต่ขัดแย้ง กับงานวิจัยของกำธร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิ ร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า อาสาสมัคร กู้ภัยที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เนื่องจาก เมื่อพิจารณาจาก ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากขึ้นจะมีความรู้ความเข้าใจใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนสูงขึ้น อาจจะเนื่องจากอาสาสมัครที่อายุน้อยกว่ามีประสบการณ์ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนมากขึ้น ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ของอาสาสมัครผู้ภัย จึงมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

3. ระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกำธร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยใน เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า อาสาสมัครผู้ภัยที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของกนกพจน์ สิงห์เมธากุล (2550, หน้า 118) เรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตร การเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล พบว่า อาสาสมัคร หน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางถนน เนื่องจากความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนเกิดจาก การเรียนรู้ เข้าใจ ฝึกปฏิบัติงานเกิดทักษะ และการสั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ซึ่งผู้ที่ จะ ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนได้ ต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทางถนนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง แม้ผู้นั้นจะมีระดับการศึกษาสูงสุด ในระดับใดก็ตามจึงจะสามารถปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนได้อย่างถูกต้องและ

มีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาสูงสุดของอาสาสมัครผู้ภัยจึงไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัย มีความสัมพันธ์กันกับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพจน์สิงห์เมธากุล (2550, หน้า 118) เรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล พบว่า อาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของกำรพิทักษ์วงศ์วานิช (2551) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครผู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร พบว่า อาสาสมัครผู้ภัยที่มีระยะเวลาที่ทำงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัย มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัยเป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดการสั่งสมประสบการณ์จนกลายเป็นความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติงานเป็นระยะเวลานานทำให้มีประสบการณ์มากขึ้น ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครผู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า อาสาสมัครผู้ภัยมีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระดับสูงและผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน แต่อายุและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัย มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากข้อมูลที่ค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. อาสาสมัครผู้ภัยของประเทศไทยควรรวมตัวกันเพื่อกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้ภาครัฐทราบ เพื่อให้ภาครัฐหาแนวทาง

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขทางถนน รวมถึงการสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน การกำหนดกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย เป็นต้น

2. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรกำหนดการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครกู้ภัยเพิ่มเติม

3. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้และฝึกปฏิบัติการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานและการปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยที่บาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุ ให้แก่อาสาสมัครกู้ภัยร่วมกับวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. กรมควบคุมมลพิษ ควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตราย และการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีสารเคมีและวัตถุอันตราย ให้แก่อาสาสมัครกู้ภัยร่วมกับวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตและสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ควรกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยเข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและการฝึกซ้อมแผนการจัดการภัยพิบัติระดับภูมิภาคอาเซียน ซึ่งคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (Meeting of ACDM) เป็นผู้กำหนดให้เกิดขึ้น

6. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ กรมควบคุมมลพิษและสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกันติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย

7. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัยตามผลการประเมินการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การฝึกอบรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ควรกำหนดการฝึกอบรมให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีสารเคมีและวัตถุอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน โดยแบ่งหลักสูตรการฝึกอบรมออกเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้พึงสมัครเป็นอาสาสมัครกู้ภัยและยังไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนมาก่อนและหลักสูตรการฝึกอบรมทบทวนความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน สำหรับผู้ที่เคยเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมาแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปีและเคยผ่านการฝึกอบรม

การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนมาแล้ว กำหนดให้มีการจัดการฝึกอบรมอย่างน้อยสองครั้งต่อปี

2. การกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยเข้าร่วมการซ้อมแผนปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานจริง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชาการในสถานการณ์ (Incident Command Systems: ICS) สาธารณภัย และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับอาสาสมัครกู้ภัยในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานการณ์จริง เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากการเกิดเหตุสาธารณภัยต่าง ๆ อาสาสมัครกู้ภัยจะกำลังสำคัญที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ดังนั้นให้อาสาสมัครกู้ภัยของประเทศไทยมีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับจากชนชาติอื่นจึงควรกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยของประเทศไทยได้เข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนการจัดการภัยพิบัติระดับภูมิภาคอาเซียนด้วย โดยพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและประสบการณ์การในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยและควรเลือกอาสาสมัครกู้ภัยที่มีอายุระหว่าง 40-55 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป เนื่องจากอาสาสมัครกู้ภัยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลดังที่กล่าวมาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนในระดับสูง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมการซ้อมแผน ๓ มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยได้สูงสุด

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างอาสาสมัครกู้ภัย โดยการกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตนเองให้กับสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยที่มีประสบการณ์น้อยกว่า หรืออายุน้อยกว่าด้วยวิธีการถ่ายทอดประสบการณ์ในลักษณะการตอบคำถามในการสัมภาษณ์ หรือการบรรยายในระหว่างการฝึกอบรม และกำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยเป็นระยะเวลาอันนานเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัยที่ยังด้อยประสบการณ์หรืออายุน้อย

4. จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนให้แก่อาสาสมัครกู้ภัย โดยมีเนื้อหาวิธีปฏิบัติกรช่วยเหลือชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดำเนินการเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีสารเคมีและวัตถุอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอรับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

5. ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย โดยมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและนำผลการประเมินไปใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านเวลาและผู้วิจัยยังขาดประสบการณ์ในการศึกษาวิจัย จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บที่มีอายุต่ำกว่า 8 ปี โดยการกวดหวัดหัวใจและการผายปอด ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

2. การศึกษาวิจัย เรื่องความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนยังมีไม่มากนักจึงขาดผลงานการศึกษาวิจัยมารองรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎี หรือผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกันมาอธิบายและสนับสนุนผลการวิจัย ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยตรงมาอธิบายและสนับสนุนผลการวิจัย

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

4. ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

บรรณานุกรม

- กนกพจน์ สิงห์เมธากุล. (2550). *ประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครผู้กักขังมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง* หลังจากได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กมลรัตน์ อายุวัฒน์. (2553). *ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด นครสวรรค์ ในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก. การค้นคว้าอิสระ* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). *พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- _____. (2553). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กฤษฎ์ โพธิ์ศรี, อุดมศักดิ์ มหาวิวัฒน์ และจุฬารัตน์ โสตะ. (2554). การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร กู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิจัยการพัฒนาระบบสุขภาพ*, 4(2), 44-58. วันที่ค้นข้อมูล 12 ธันวาคม 2555 เข้าถึงได้จาก <http://rdhsj.moph.go.th/ojs2/index.php/rdhsj/>
- กลิ่นสุคนธ์ จิวารมณ. (2552). *สถานการณ์แนวโน้มการบาดเจ็บ เสียชีวิตและปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิด อุบัติเหตุขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2549-2551*. เชียงใหม่: กลุ่มงานสนับสนุนและ พัฒนาระบบบริการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่.
- กันธิกา ทวีรอด และตรีทิพย์ อนงค์ทอง. (2550). *ศึกษาความรู้และการปฏิบัติตนของผู้ป่วย โรคเบาหวานที่มารับบริการที่คลินิกโรคเบาหวานศูนย์สุขภาพชุมชน สถานีอนามัยหัวโพ ตำบลหัวโพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. ปัญหาพิเศษวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขา สาธารณสุขชุมชน, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.*
- กำธร พิทักษ์วงค์วานิช. (2551). *ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครผู้กักขังมูลนิธิร่วมกตัญญูใน การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.*

- เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- คณะทำงานบริหารจัดการโครงการอาสาผูกเงินชุมชน. (2553). *คู่มือครู ก (ผู้ให้ความรู้) อาสาผูกเงินชุมชน*. นนทบุรี: สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ.
- คันทรส จิวสวัสดิ์. (2553). *ความรู้ของคณะกรรมการต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ* ของเทศบาลเมืองหนองปรือ: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คำแหง วิสุทธางกูร. (2551). *วิเคราะห์ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของพระสงฆ์ในเขตอำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรรยา แก้วสาร. (2549). *พฤติกรรมกรช่วยเหลือผู้บาดเจ็บของอาสาสมัครกู้ภัยกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐกิตติ์ พลประสิทธิ์. (2550). *การปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ (อ.ส.ค.) ในการดูแลผู้กระทำผิดกรณียาเสพติด ศึกษากรณี: ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ปกครอง อำเภอมืองจังหวัดสมุทรปราการ*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงไชย พุทธิไพบูลย์. (2550). *การศึกษาการปฏิบัติงานของทีมกู้ภัยประจำตำบล จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- น้องนุช ประสมคำ. (2546). *บทบาทเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์. (2553). *การพัฒนาคุณภาพการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของอาสาสมัครกู้ชีพ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง.
- พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2555). *สถิติสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. เอกสารประกอบการสอน.

- พระมหาจันทร์ธรรม อินทรีเกิด, วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี และอรพินทร์ ชูชม. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 2(1), 55-64.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550. (2550, 7 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-23.
- พิบูลย์ วิสิฐนนทชัย. (2550). *ชุดบทเรียนและประสบการณ์ โครงการ “ส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อสังคม”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารและพัฒนาความรู้ (องค์การมหาชน).
- พิรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย. (2540). *การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานกู้ชีพโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นและอาสาสมัครกู้ภัยจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สาขาชีวสถิติ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภิญโญ เจียรนัยกุลวานิช. (2550). *คุณภาพบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุของหน่วยกู้ชีพเขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- มนตรี จุฬาวัดฒนทล. (2537). *ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รังสรรค์ ปิ่นทอง และสิริรัตน์ จำวารี. (2552). *คู่มือการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อพบเหตุฉุกเฉินและวัดอุณหภูมิร่างกาย*. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. วันที่ค้นข้อมูล 12 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://rirs3.royin.go.th/word3/word-3-a0.asp>
- วรรณภา นวลย่อง. (2547). *ความคิดเห็นของอาสาสมัครประชาสงเคราะห์ต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครประชาสงเคราะห์*. ใน *เอกสารขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ 7ว*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. เอกสารอัดสำเนา.
- วิยะดา ตีระแพทย์. (2545). *แนวทางการพัฒนาเครือข่ายงานอาสาสมัครประชาสงเคราะห์*. ใน *เอกสารประกอบขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ 7ว*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายสวัสดิการสังคม สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร. (เอกสารอัดสำเนา).
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2534). *อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุกกนิษฐ์ พลไพรินทร์. (2540). *เทคนิคการประมวลผล*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.

- ศุภวรรณ ตริมมงคล. (2551). ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกันตนเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทดแทนจาก กองทุนประกันสังคม กรณีศึกษา: ผู้ประกันตนที่มารับบริการจากสำนักงาน ประกันสังคม จังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. (2555). มุลนิธิสังข์พุทธธรรมแห่งประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล 12 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.m.colture.in.th/album/view/139037/>
- ศูนย์ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย. (2547). ชีวิตจะปลอดภัยถ้าใส่ใจปฐมพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ตีรณสาร.
- ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน. (2555). สถิติข้อมูลผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรทางบก. วันที่ค้นข้อมูล 5 พฤศจิกายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.roadsafetythailand.com/main/files/data1/stat/stat_police_55.pdf
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (2553). การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น. วันที่ค้นข้อมูล 12 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.niems.go.th/th/DefaultTH.aspx>
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สมพร เทพสิทธิธา. (2542). บทบาทอาสาสมัครกับการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหา สังคม: อาสาสมัครกับการบำเพ็ญประโยชน์. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553). พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2553). คู่มือการดำเนินการเบื้องต้น เมื่อพบเหตุฉุกเฉิน สารเคมีและวัตถุอันตราย. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย.
- สุพร รัตนากินทร์. (2553). สมุดปกขาวเพื่อถนนปลอดภัยภายในปี 2593. ปทุมธานี: วิทยาลัย ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- สุระศักดิ์ งอยจันทร์ศรี. (2554). สมรรถนะศูนย์กู้ชีพกู้ภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพังขว้าง ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อวยพร เพ็ชรบริสุทธิ์. (2552). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการควบคุมป้องกันวัณโรค: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. (2554). *อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน*. วันที่ค้นข้อมูล 27 พฤศจิกายน: 2555,
เข้าถึงได้จาก <http://panchalee.wordpress.com/2011/01/28/readingvolunteer/>
- Bloom, B. S. (1967). *Taxonomy of Educational Objectives (Cognitive Domain)*. New York:
David Mckay.
- Bloom, B. S., Max, D., Edward, J., Walker, H., & David, R. (1956). *Taxonomy of Educational
Objectives: Handbook Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- Encyclopedia Edition. (1997). *The Lexicon Webster Dictionary*. USA: The United States of
America.
- Good, C. V. (1972). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Rogers, E. M. (1978). Communication Channels. In *Handbook of Communication*. Chicago:
McNelly College.
- Rosen, B., Milton, J., & Hovland, C. I. (1960). *Attitude Organization and Change*. New Haven:
Yale University.
- Shramm, W. L., & Daniel, L. (1976). *Communication and Change: The Last Ten Years and
The Next*. Honolulu: The University Press of Hawaii.
- Yamane, T. (1973). *Statistics; An Introductory Analysis (3rded.)*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ทางถนน กรณีศึกษา: มูลนิธิสัจจะพุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอภินทร์บุรี
จังหวัดปราชญ์บุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ต้องการสอบถามความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสัจจะ
พุทธธรรมแห่งประเทศไทย อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ทางถนน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่
ผู้ประสบภัย ทางถนนที่ได้รับบาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยทางถนนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจใน
การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัยและศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนได้อย่างปลอดภัยและไม่ขัด
ต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง
ที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยใน
การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการขอรับการสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมค่าลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง	สำหรับผู้วิจัย No ☐ ☐ ☐
1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง	V1 ☐
2. อายุ ☐ 1) 18-30 ปี ☐ 3) 41-50 ปี ☐ 2) 31-40 ปี ☐ 4) 51 ปีขึ้นไป	V2 ☐
3. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2) ปริญญาตรี ☐ 3) สูงกว่าปริญญาตรี	V3 ☐
4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัย ☐ 1) ต่ำกว่า 1 ปี ☐ 2) 1-5 ปีขึ้นไป ☐ 3) 6-10 ปี ☐ 4) 10 ปีขึ้นไป	V4 ☐

ตอนที่ 2: ความรู้ความเข้าใจในปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ของท่าน	1) ใช่	2) ไม่ใช่	สำหรับ ผู้วิจัย
ภาคที่ 1 ความรู้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน			
1. การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ คือ การประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย	✓		V5 ☐
2. ผู้บาดเจ็บที่มีปัญหาเรื่องทางเดินหายใจ สังเกตได้จากอัตราการหายใจน้อยกว่า 8 ครั้ง หรือมากกว่า 24 ครั้งต่อนาที	✓		V6 ☐
3. การกั้นเขตอันตรายกรณีอุบัติเหตุ ต้องกั้นในระยะ 50 ม. และกรณีเกิดเหตุไฟไหม้ร่วมด้วย ต้องกั้นเขตอันตราย 100 ม.		✓	V7 ☐
4. กรณีที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนและมีการรั่วไหลของน้ำมันหรือสารเคมีที่เป็นอันตราย ให้มองหาผู้บาดเจ็บในระยะห่างอย่างน้อย 20 เมตร ทางด้านเหนือลม		✓	V8 ☐
5. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน คือการช่วยชีวิตคนหัวใจหยุดเต้นหรือคนที่หยุดหายใจอย่างกะทันหัน โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์	✓		V9 ☐
6. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานต้องกระทำภายใน 4 นาที หลังผู้ป่วยหยุดหายใจ	✓		V10 ☐
7. การนวดหัวใจเพียงอย่างเดียว (Hand Only) ปฏิบัติโดยการกดหน้าอกยุบลงอย่างน้อย 2 นิ้ว หรือ 5 ซม. อัตราความเร็วอย่างน้อย 50 ครั้งต่อนาที		✓	V11 ☐
8. การปฐมพยาบาลแผลที่มีวัตถุหักคา ต้องดำเนินการเอาวัตถุนั้นออกและดำเนินการห้ามเลือดทันที		✓	V12 ☐
9. การปฐมพยาบาลแผลอวัยวะที่ถูกตัดขาดให้ดำเนินการห้ามเลือด และเก็บอวัยวะที่ถูกตัดขาดแช่ไปในน้ำแข็งทันที		✓	V13 ☐

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ของท่าน	1) ใช่	2) ไม่ใช่	สำหรับ ผู้วิจัย
10. วิธีการห้ามเลือดในตำแหน่งที่มีบาดแผล ต้องสวมถุงมือทุกครั้ง ใช้นิ้วกดจุดที่มีเลือดออก ยกส่วนที่เลือดออกให้สูงขึ้น ถ้าเลือดไม่หยุด ให้ใช้ผ้าก๊อชสะอาดกดลงบาดแผลแล้วกดด้วยฝ่ามือ	✓		V14 ☐
11. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บกระดูกคอและสันหลังโดยไม่มีอุปกรณ์ ต้องใช้ผู้ช่วยอุ้มยกอย่างน้อย 7 คน ขึ้นไป โดย 1 คนประคองศีรษะและคอให้อยู่ในแนวเดียวกันตลอดเวลา อีก 6 คน ใช้มือสอดใต้กระดูกสันหลังของผู้บาดเจ็บ และอุ้มยกพร้อมกัน	✓		V15 ☐
12. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บกระดูกคอและสันหลังต้องยึดบริเวณลำคอและลำตัวให้อยู่ในแนวตรงก่อนเคลื่อนย้ายโดยใช้เปลหรือไม้แข็งแรงรองให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่านอนราบ พลิกตะแคงแบบท่อนไม้ เลื่อนเปลประชิดตัว พลิกให้นอนหงายบนเปล	✓		V16 ☐
13. การนำเอาความลับที่ได้จากการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับให้แก่ผู้อื่นและเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ		✓	V17 ☐
14. การใช้ชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเรียกรับหรือหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	✓		V18 ☐
15. รถฉุกเฉินที่ใช้ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนนของอาสาสมัครกู้ภัย ที่ติดตั้งไฟสัญญาณจะต้องติดตั้งบนหลังคาให้เห็นได้ชัดเจนและสีของแสงไฟสัญญาณเป็นสีแดง		✓	V19 ☐

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ของท่าน	1) ใช่	2) ไม่ใช่	สำหรับ ผู้วิจัย
ภาค 2 ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน			
16. เมื่อประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุแล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์ไม่ปลอดภัยจะต้องดำเนินการกั้นเขตอันตรายห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณที่เกิดเหตุ ไม่ต่ำกว่า 75 เมตร	✓		V20 ☐
17. เมื่อพิจารณาจำนวนและความรุนแรงอาการบาดเจ็บของผู้ประสบภัยแล้ว คาดว่าไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ให้ดำเนินการติดต่อขอรับการสนับสนุนทางการแพทย์ โดยใช้โทรศัพท์สายด่วน หมายเลข 191		✓	V21 ☐
18. ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บหมดสติและมีอาการบาดเจ็บที่กระดูกคอและสันหลัง ต้องดำเนินการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้สามารถหายใจได้ จากนั้นจึงดำเนินการตามกระดูกคอและสันหลัง		✓	V22 ☐
19. เมื่อประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุแล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์ไม่ปลอดภัย เนื่องจากเกิดสถานการณ์ไฟไหม้จะต้องดำเนินการกั้นเขตอันตรายห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณที่เกิดเหตุ ไม่ต่ำกว่า 150 เมตร	✓		V23 ☐
20. เมื่อเกิดอุบัติเหตุทางถนนและเกิดการรั่วไหลของสารเคมีให้ประเมินความปลอดภัยก่อนปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและการค้นหาผู้บาดเจ็บจะต้องอยู่ทางด้านเหนือลมเสมอ	✓		V24 ☐
21. กรณีที่เกิดอุบัติเหตุรถยนต์ที่ติดตั้งระบบเชื้อเพลิงเป็นแก๊สให้เปิดประตูและทำรถเพื่อให้แก๊สระบายไปในอากาศ แล้วจึงดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย		✓	V25 ☐
22. กรณีที่ผู้บาดเจ็บพูดได้หรือร้องไห้ด้วยความเจ็บปวดบาดแผล สันนิษฐานได้ว่าผู้บาดเจ็บไม่ได้มีปัญหาเรื่องระบบทางเดินหายใจ จากนั้นจึงสังเกตอัตราการหายใจต่อไป	✓		V26 ☐

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ของท่าน	1) ใช่	2) ไม่ใช่	สำหรับ ผู้วิจัย
23. หลังจากตรวจพบผู้บาดเจ็บที่หมดสติไม่หายใจ หรือหายใจไม่ปกติ เช่น หายใจเฮือก ต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยการเป่าปากเพื่อช่วยหายใจทันที		✓	V27 ☐
24. หากผู้บาดเจ็บมีแผลเปิดที่ศีรษะและมีอาการซีม ความรู้สึกตัวลดลง พูดสับสน ปวดศีรษะมาก อาเจียนพุ่ง ต้องปฐมพยาบาลด้วยการห้ามเลือด โดยปิดที่บาดแผลโดยตรงแล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล เนื่องจากมีการบาดเจ็บทางสมอง	✓		V28 ☐
25. เมื่อพบว่าผู้บาดเจ็บมีแผลเปิดและกระดูกหัก กระดูกปูด บวม ผิดรูป ต้องดันกระดูกให้เข้าที่ก่อนดำเนินการห้ามเลือด		✓	V29 ☐
26. ผู้บาดเจ็บที่กระดูกคอและสันหลัง จะต้องดำเนินการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยใช้เปลแข็ง หากไม่มีอุปกรณ์ให้ใช้ไม้กระดานแทนและจะต้องมัดผู้บาดเจ็บให้ติดกับไม้กระดาน	✓		V30 ☐
27. การลำเลียงผู้บาดเจ็บ ต้องไปด้วยความรวดเร็วให้ถึงสถานพยาบาลให้เร็วที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงความพร้อมในการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาล		✓	V31 ☐
28. เมื่อประเมินสภาพผู้บาดเจ็บจากสารเคมีรั่วไหลว่าต้องใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ในการช่วยชีวิตระหว่างการนำส่งสถานพยาบาล ต้องแจ้งขอรับการสนับสนุนรถพยาบาลโดยโทรศัพท์สายด่วน หมายเลข 1650		✓	V32 ☐
29. หากไม่ได้เป็นสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิ ฯ แต่งกายด้วยเครื่องแบบ หรือติดเครื่องหมายของมูลนิธิไปปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน มีความผิดตามพรบ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	✓		V33 ☐

